

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 20 (296), 1 grudnia 2021

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

R

jak rewitalizacja

Warto się szczepić

Rozmowa z dr Hanną Czajką, pediatrą

To ma być ewolucja, nie rewolucja

Rozpoczęły się prace nad „Standardem klimatycznym”

#52 tygodnie z Biblioteką Kraków

WYZWANIE czytelnicze

- **CEL**

przeczytanie minimum jednej książki
na tydzień

- **PODPOWIEDŹ**

co niedziela rekomendacja od tajemniczego
Gościa na naszym facebooku

- **UŁATWIENIE**

lista 52 kategorii, według których można
wybrać książki do czytania

DOŁĄCZ DO NAS!

publikuj swoje wybory, opinie i komentarze
na naszym Facebooku, tam znajdziesz
aktualne informacje o akcji

WYZWANIE CZYTELNICZE

- Książka z cyfrą w tytule
- Lektura szkolna, nauczana w czasie w latach szkolnych
- Tytuł nagrodzony Nagrodą im. Komisarzy
- Książka polecana w programie
- Dzieło krakowskie
- Książka Stanisława Brzozdy
- Książka polecona przez
- Smaczna książka
- Zaczynająca się na literę
- Antologia opowiadań
- Książka muzyczna
- Polecana przez znaną osobę
- Książka zekranizowana
- XIX-wieczna klasyczna

BIBLIOTEKA KRAKÓW • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

str. 6

REWITALIZACJA

6. R jak rewitalizacja

Na czym właściwie polega rewitalizacja?

9. Poznajmy się na Zabłotcu

Rozmowa z Leszkiem Jasińskim, koordynatorem projektu Klaster Zabłocie 20.22

MIASTO

10. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

10. Kolejny rowerowy rok za nami!

Rowerowe podsumowanie roku

11. Kraków gotowy na zimę

Te numery warto zapamiętać

13. O zaczarowanych gołębiach i księciu Henryku

Kalendarz wyzwań ekologicznych – grudzień

14. To ma być ewolucja, nie rewolucja

Rozpoczęły się prace nad „Standardem klimatycznym”

15. Warto się szczepić

Rozmowa z dr hab. n. med. Hanną Czajką, pediatrą

16. Ponad 900 pomysłów na zrównoważenie turystyki Krakowa

Kierunek: Miasto dla Wszystkich

17-20. MIEJSCA PRZYJAZNE RODZINOM Z DZIEĆMI

KULTURA I EDUKACJA

21. Widziane z Krzysztoforów

Felieton Ryszarda Kozika

22. Wśród miejsc pamięci historycznej: Stalag 369

Warto pamiętać

23. Wspólny kod młodych Europejczyków

O projekcie edukacyjnym w Zespole Szkół Elektrycznych nr 1

str. 11

24. Jak dbać o krakowskie nekropolie?

Po konferencji

25. Taki festiwal, że palce lizać!

Zapraszamy na Festiwal Literatury dla Dzieci

DLA SENIORÓW

26. Doradcy ds. klimatu i środowiska zapraszają seniorów do współpracy

Seniorzy działają na rzecz klimatu

RADA MIASTA KRAKOWA

27. Warto pomagać – dotychczas do zbiórki

Kolejna zbiórka charytatywna na rzecz krakowskiego schroniska

28. Nagroda dla promotora wielokulturowości naszego regionu

Przewodniczący RMK wręczył Nagrodę Vincenza

29. Budujmy parkingi

Rozmowa z Krzysztofem Sułowskim, przewodniczącym Komisji Praworządności

30. Po pierwsze – profilaktyka

Radny Rafał Komarewicz pisze o ważnej akcji

31. Krakowskie dzielnice jak warszawskie?

Obradował zespół roboczy ds. Forum Przyszłości Dzielnic

HISTORIA

32. Gdy Stefana Buszczyńskiego zabrakło narodowi

Felieton Michała Kozioła

33. Kalendarium krakowskie

34. Ogłoszenia

Kraków

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4

Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 341, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl

Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska. Sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk

Współpracownicy: Michał Kozioł, Tadeusz Mordarski, Małgorzata Stuch, Paweł Waluś,

Beata Sabatowicz, Ryszard Kozik, Aleksandra Mikolaszek, Dawid Masło

Zdjęcia: Bogusław Świerżowski, Jan Graczyński, Wiesław Majka. Okładka: Pixabay

Projekt graficzny: Pro Art Studio. Korekta: Magdalena Kędzierska-Zaporowska. Skład i łamanie: Pro Art Studio

Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o. Nakład: 40 tysięcy egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do nadestanych tekstów. Nadestanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Dekerta 24, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4, w punktach sprzedaży biletów MPK oraz w krakowskich szpitalach, Centrum Handlowym M1, Galerii Bronowice, CH Serenada i siedzibach jednostek miejskich.

W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Stowackiego / Prądnicka oraz pod Teatrem Bagatela i w godzinach popołudniowych – na pętlach: Borek Fałęcki i Krowodrza Górka.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się **15 grudnia 2021 r.**

Covid nie ustępuje

Lato, wakacje, słoneczna jesień sprawiły, że trochę zapomnieliśmy o pandemii. Przez kilka miesięcy bez problemów można było wychodzić z domów, pracować, podróżować, spotykać się z rodziną i znajomymi. Przyzwyczailiśmy się do maseczek w sklepach, autobusach i tramwajach, a także do covidowego paszportu, który w wielu krajach jest teraz najważniejszym dokumentem. Zrobiło się normalniej i bezpieczniej. Odpoczęliśmy od wielu miesięcy zdalnej pracy i nauki bez możliwości wyrwania się nawet na chwilę z koronawirusowego klinczu. Miliony Polaków, już bez kolejek, przyjęło drugą dawkę szczepionki. I miało być wreszcie normalnie. Niestety, mamy czwartą falę pandemii. Do szpitali na początku trafiały przede wszystkim osoby niezaszczepione, teraz i zaszczepieni zaczęli chorować. Bardzo trudna sytuacja panuje w placówkach ochrony zdrowia. W szpitalach szybko zapętniły się oddziały covidowe, przygotowywane są kolejne łóżka dla zakażonych. Wracają izolatoria i perspektywa ograniczeń. Najdalej w restrykcjach poszła Austria. Po niespotykanym szybkim wzroście liczby nowych przypadków zachorowań wprowadzono ogólnokrajowy lockdown. Mieszkańcy zostali w domach, wprowadzono naukę i pracę zdalną, odwołano jarmarki bożonarodzeniowe, zamknięto restauracje. Dodatkowo rząd zapowiedział, że od lutego przyszłego roku szczepienie

fot. Bogusław Świerzowski

przeciw covidowi-19 będzie obowiązkowe. Ta decyzja nie spodobała się wielu Austriakom, choć tysiące osób zdecydowały się jednak na przyjęcie pierwszej dawki.

W Polsce w pełni zaszczepionych jest ponad 20 mln osób. To za mało, aby osiągnąć próg zbiorowej odporności. Oczywiście szczepionka nie gwarantuje, że nie zachorujemy na covid, ale według badań łagodzi sam przebieg choroby, ogranicza skutki i uodparnia. Nie jestem lekarzem, ekspertem ani autorytetem, żeby merytorycznie namawiać nieprzekonanych do szczepień. Jestem natomiast rodzicem i widzę, w jak trudnej sytuacji są dzieci. Codziennie dowiadują się o tym, że ktoś z klasy zachorował lub że trzeba lekcję odwołać z powodu nieobecności nauczyciela. Stracili już prawie rok na zdalnym nauczaniu, szkoda, żeby w ten sposób tracili najlepsze lata młodości.

Maciej Grzyb
zastępca dyrektora Wydziału Komunikacji Społecznej
Urzędu Miasta Krakowa

Kraków

MOCAK

Nowość WYDAWNICZA MOCAK-U

PUBLIKACJA DOSTĘPNA W MOCAK BOOKSTORE,
MOCAK-BOOKSTORE-BUNKIER I ONLINE

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK
INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

PARTNER MOCAK-U

PATRON GALERII RE

PARTNER MEDIALNY

RE-Bau

Classic

WWW.MOCAK.PL

● Dlaczego PREMETRO?

premetro:

koszt budowy **5,8 mld zł**
– możliwość realizacji
z budżetu miasta

wagony mogą jeździć
na zwykłych liniach
tramwajowych

roczny koszt utrzymania
ok. **82 mln zł**

czas przejazdu
ok. **9 minut**

utrzymanie linii
tramwajowych

● Dlaczego NIE METRO?

metro:

koszt budowy ok. **12 mld zł**
– realizacja niemożliwa
bez finansowania zewnętrznego

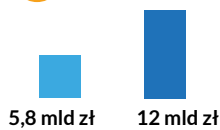
wagony **tylko**
na trasie metra

roczny koszt
utrzymania **210,6 mln zł**

czas przejazdu
ok. **9 minut**

redukcja
linii tramwajowych

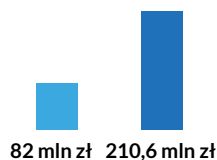
KOSZTY BUDOWY

WIELOFUNKCYJNY TABOR

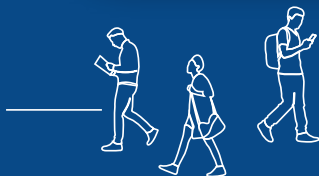
ROZNYCHNY KOSZT UTRZYMANIA

CZAS PRZEJAZDU (tunelem na odcinku śródmiejskim)

LINIE TRAMWAJOWE

R jak rewitalizacja

Piknik sąsiedzki zorganizowany przez Fundację Wszyscy Obecni we współpracy ze Staromiejskim Centrum Kultury Młodzieży / fot. Sebastian Włodek

Budowanie więzi sąsiedzkich, zapraszanie lokalnej społeczności na warsztaty, organizowanie zajęć dla dzieci, pomoc mieszkańcom w znalezieniu pracy, wystawianie spektakli, tworzenie przyjaznej przestrzeni wspólnej, w której ludzie mogą się spotykać, rozwijać się i tworzyć. Pod hasłem „rewitalizacja” kryje się wiele aktywności i atrakcyjnych działań. W ostatnich latach to słowo było często używane błędnie. Rewitalizacja to nie remont drogi, budynku czy modernizacja osiedlowego skwerku. Rewitalizacja to proces, który przede wszystkim dotyczy ludzi w kryzysie i ma na celu poprawę jakości ich życia.

Tadeusz Mordarski

Mówiąc najprościej, rewitalizacja polega na wprowadzeniu na wyznaczonym obszarze miasta takich zmian, dzięki którym warunki życia mieszkańców się poprawią. Jeśli wiele osób mieszkających na danym terenie nie ma pracy, pomoc może zorganizowanie tam warsztatów dotyczących skutecznego szukania zatrudnienia albo zdobycia nowych umiejętności. Jeśli problemem jest samotność, a spora grupa lokatorów to osoby starsze, które straciły najbliższych i nie są już aktywne zawodowo, dobrym pomysłem może być stworzenie miejsca, w którym będą mogły spotykać się z sąsiadami lub odkryć nową pasję. Najważniejsze w tym jest to, że rewitalizacja to proces odpowiadający na realne, konkretne potrzeby ludzi. To nie lista uniwersalnych pomysłów i przygotowanych wcześniej rozwiązań.

Dialog to podstawa

Jak najtrafniej i najprościej ustalić listę problemów, z którymi zmagają się mieszkańcy miasta? Trzeba ich o to zapytać. – Tu najistotniejszy jest dialog. Osoby, które żyją na obszarze rewitalizacji, doświadczając tam trudności, same najlepiej wskażą, co wymaga poprawy. Warto z nimi rozmawiać i mieć w nich sojuszników w tym procesie – przyznaje Magdalena Wiechniak, zastępca dyrektora Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji Urzędu Miasta Krakowa. Podkreśla, że taką rozmowę należy zacząć od wyjaśnienia, czym naprawdę jest rewitalizacja. Zdarzało się nieraz, że krakowianie mówili nam, że nie chcą rewitalizacji, ponieważ kojarzyła im się z niechcianymi przedsięwzięciami czy totalną zmianą otoczenia. Wynikało to z błędnego rozumienia tego słowa. Staramy się to zmieniać – dodaje.

Obszar zdegradowany

W słowniku urzędniczych pojęć, obok „rewitalizacji”, jest też m.in. „obszar zdegradowany”. Brzmi poważnie. Czym jest w rzeczywistości? Według oficjalnej definicji rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów miasta. Obszar zdegradowany to taki teren, gdzie wiele osób zmagają się z podobnymi problemami, np. nie ma pracy, dostępu do edukacji i innych usług społecznych lub wręcz ledwo wiąże koniec z końcem. Dyrektorka Magdalena Wiechniak wyjaśnia, że w Krakowie wyznaczane są małe obszary, by móc lepiej je zbadać i skuteczniej odpowiedzieć na potrzeby ludzi. – Aby wyznaczyć taki obszar, zbieramy dane m.in. z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej czy Głównego Urzędu Statystycznego i rozmawiamy z mieszkańcami. Sprawdzamy poziom ubóstwa, aktywności społecznej i edukacji, kwestie dotyczące pomocy społecznej, skalę bezrobocia i przestępczości na danym obszarze. Wykorzystując oprogramowanie, które pozwala analizować dane przestrzenne, wizualizujemy je na mapie i tak określamy tereny, na których koncentrują się problemy społeczne. Następnym krokiem jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji, czyli miejsca, gdzie będziemy działać, oraz problemów, których rozwiązanie chcemy znaleźć, by ludziom żyło się łatwiej – tłumaczy. Pomoc, z której mogą skorzystać te osoby, oferowana jest zwykle w bardzo przystępnej formie.

Kreatywne aktywności

W Krakowie rewitalizacja przybiera bardzo różne formy. Spotkania, oczywiście w reżimie sanitarnym, odbywały się nawet w czasie pandemii. Fundacja Wszyscy Obecni zorganizowała dla mieszkańców podobszaru Stare Miasto-Kazimierz pikniki sąsiedzkie. Na podwórkach odbyły się koncerty, w których można było uczestniczyć, wychylając się z okien. Ludzie tańczyli na balkonach, pozdrawiali artystów, uśmiechali się do siebie. ▶

**Jerzy Muzyk, zastępca
prezydenta Krakowa
ds. zrównoważonego rozwoju:**

Wiele mówi się o rewitalizacji, jednak najczęściej utożsamiana jest z remontami fasad budynków, brukowaniem rynków i ulic, modernizacją infrastruktury, słowem – przekształcaniem otaczającej nas fizycznej przestrzeni. Nic bardziej mylnego. Rewitalizacja to pojęcie odnoszące się do wielu różnorodnych dziedzin, składających się na funkcjonowanie organizmu miejskiego.

Rewitalizacja dosłownie to „przywrócenie do życia”, a proces ten nie może odbyć się bez ludzi. Istotą rewitalizacji są bowiem kwestie społeczne i ekonomiczne – proces ten ma służyć likwidacji ubóstwa, bezrobocia, wykluczenia. Przekształcanie przestrzeni ma stać się narzędziem do osiągnięcia efektów społecznych, a nie – jak zazwyczaj jest to rozumiane – celem samym w sobie.

Jest to skoordynowany proces, prowadzony wspólnie przez władzę samorządową, społeczność lokalną i innych uczestników, będący elementem strategii rozwoju miasta i mający na celu przeciwdziałanie dysfunkcjom przestrzeni zurbanizowanej, zjawiskom kryzysowym, pobudzenie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę środowiska zamieszkania oraz ochronę dziedzictwa narodowego z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. I co ważne – jest to proces wieloletni, po którym, niestety, nie należy oczekiwać niezwłocznych rezultatów.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów, szczególnie ludzkich. Konieczny jest zatem bezpośredni udział w procesie rewitalizacji i jej planowaniu wszystkich zainteresowanych stron, w tym mieszkańców, przedsiębiorców – każdego użytkownika miejskiej przestrzeni. Nie tylko w formie konsultacyjnej, ale także, a może przede wszystkim, poprzez „wymyślanie” i wspólne realizowanie społecznych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

► Przedstawicielka fundacji Ola Barczyk wspomina, że te wydarzenia zmieniły na lepsze życie mieszkańców dzielnicy. – Ludzie, którzy do tej pory byli dla siebie obcy, stali się wspólnotą. Już nie mijamy na ulicy anonimowych postaci, tylko pana Mirka, panią Halinę, pana Zdzisława. Naszym zadaniem było zintegrowanie ludzi, wsparcie społeczności Kazimierza, a konkretnie mieszkańców ulic Wietora i Chmielowskiego. Tam spotykaliśmy się z nimi na piknikach, śpiewaliśmy razem kolędy, tworzyliśmy filmy dokumentalne na temat życia w tamtej dzielnicy. Nie wszyscy są gotowi, by do nas dołączyć. Niektórzy potrzebują więcej czasu. Widzimy, że spoglądają zza firanki. To już jest krok w dobrą stronę – mówi Barczyk.

Z kolei Stowarzyszenie Ambasada Krakowian we współpracy z pracownią twórczą SpoTkanie zorganizowało cykl sąsiedzkich warsztatów tkania makatek online. Każdy zgłoszony uczestnik otrzymał wcześniej pakiet materiałów niezbędnych do zajęć: włóczki oraz krosno. W dniu warsztatów wystarczyło przyłączyć się do nich poprzez platformę meetingową i podążać za wskazówkami prowadzącej. W spotkaniach brali udział mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Stare Podgórze-Zabłocie. Mieszkańcy Starego Podgórza wzięli też udział w sąsiedzkich warsztatach twórczego pisania i stworzyli razem z Fundacją Biuro Inicjatyw Społecznych tomik podgórskich bajek.

Na uwagę zasługują też na pewno działania rewitalizacyjne przeprowadzone w Nowej Hucie przez Fundację Kultura i Miejsce. Zorganizowała ona spotkania i konsultacje z właścicielami kiosków warzywnych. Opracowano m.in. nowy wygląd warzywniaków dopasowany do zasad obowiązujących w Parku Kulturowym Nowa Huta. Te kioski to ważne miejsca dla mieszkańców, szczególnie seniorów, rodzin z dziećmi i osób z niepełnosprawnościami. Tam mogą bezpiecznie zrobić zakupy, blisko domu.

Jakub Gajda ze Stowarzyszenia Centrum B7, które działa w krakowskiej Nowej Hucie, najbardziej jest dumny z tego, że mieszkańcy dzielnicy przyłączyli się do nich, chcą razem działać i poprawiać swoje najbliższe otoczenie. – Krakowianie zobaczyli, jak wspaniale jest znać swoich sąsiadów. Dołączył do nas np. młody chłopak,

który niedawno kupił tu mieszkanie. Powiedział, że jest zaskoczony, w jakim fajnym miejscu mieszka. Dzięki spotkaniom poznał wiele ciekawych osób, historie dzielnicy, osiedla. Wiem, że jedna z uczestniczek naszych spotkań zaprosiła samotną sąsiadkę na najbliższą Wigilię. Panie teraz miały okazję lepiej się poznać. Bardzo lubię też historię młodego miłośnika płyt winylowych, który bezskutecznie szukał w Krakowie fachowca od naprawy gramofonu. Podczas spotkań rewitalizacyjnych poznał sąsiada, który zajmował się tym przed przejściem na emeryturę. Tworzące się relacje i przyjaźnie to wartość dodana tych działań – zaznacza Jakub Gajda.

Prezentując listę ciekawych projektów, warto wspomnieć o warsztatach niemarowania jedzenia zrealizowanych z Bankiem Żywności na Zabłociu. – W wyznaczonym w tej dzielnicy obszarze skupiliśmy się na temacie wychodzenia z ubóstwa. Z rozmów z przedstawicielami BŻ dowiedzieliśmy się, że osoby, które dosta-

wały paczki z produktami, nie wiedziały, jakie potrawy mogą z nich przygotować. Warsztaty kulinarne rozwiązały ten problem – wspomina wicedyrektor Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji.

Moc GPR-u

Podstawowym dokumentem, który daje zielone światło do działania, jest Gminny Program Rewitalizacji. Obecnie trwają prace nad poprzedzającą jego przygotowanie tzw. diagnozą problemową, któ-

ra będzie podstawą do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Sam Program, uchwalany przez Radę Miasta Krakowa, określi, w jaki sposób pomóc mieszkańcom tych obszarów. – Cały czas podkreślam, że kluczowi są ludzie, lokalna społeczność, wsparcie ich w wysiłkach wychodzenia z sytuacji kryzysowych. Zaplanowane, wspólne działania miasta i mieszkańców to remedium i szansa na poprawę sytuacji potrzebujących. Nie powinny to też być jednorazowe, choćby nawet efektowne przedsięwzięcia, lecz ciągłe, skoordynowane i kompleksowe działania – mówi Magdalena Wiechniak.

Rewitalizacja to proces, w którym sąsiedztwo, osiedle, okolica czy wreszcie dzielnica stają się lepszym miejscem do życia, a samo pojęcie rewitalizacji nabiera znaczenia.

Rewitalizacja to proces, w którym sąsiedztwo, osiedle, okolica czy wreszcie dzielnica stają się lepszym miejscem do życia.

fot. Bogusław Świerzowski

Leszek Jasiński

koordynator projektu Klaster Zabłocie 20.22 z Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK

Klaster to coś w rodzaju tygła, w którym mieszać się mają myśli, produkty, usługi, emocje. Miejsce, w którym będzie można rozmawiać także z Miastem, nawiązać bezpośredni kontakt z pracownikami urzędu, dowiedzieć się czegoś o interesujących nas procedurach, załatwić określone sprawy, a jednocześnie poinformować urząd o naszych potrzebach i oczekiwaniach. Rozwój Klastra zależeć będzie od jego użytkowników.

Poznajmy się na Zabłociu

Na Zabłociu powstaje miejsce, w którym mieszać się mają myśli, produkty, usługi, emocje. Miejsce, w którym będzie można załatwić różne sprawy, poinformować urząd o naszych potrzebach i oczekiwaniach. Miejsce, które żyć będzie konferencjami, spotkaniami, koncertami czy wydarzeniami kulturalnymi – mówi o Kłastrze Zabłocie 20.22 koordynator projektu Leszek Jasiński z Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK. Rozmawia z nim Tadeusz Mordarski.

Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22 to jeden z „podręcznikowych” przykładów tego, jak w praktyce powinna wyglądać rewitalizacja. Przedstawmy więc na konkretnych przykładach cały ten proces. Ale zanim to zrobimy, proszę wyjaśnić, czym jest Klaster Zabłocie.

Leszek Jasiński: Klaster Zabłocie 20.22 to miejsce, które ma sprawiać, by ludzie zaczęli się spotykać. Chcemy, aby w tych dwóch budynkach rozpoczęła się prawdziwa integracja i interakcja danej społeczności. To miejsce ma służyć spotkaniom różnych form działalności oraz aktywności gospodarczej i społecznej, by Klaster przyczynił się do tworzenia więzi pomiędzy mieszkańcami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami i urzędnikami. Klaster to coś w rodzaju tygła, w którym mieszać się mają myśli, produkty, usługi, emocje. Miejsce, w którym będzie można rozmawiać także z Miastem, nawiązać bezpośredni kontakt z pracownikami urzędu, dowiedzieć się czegoś o interesujących nas procedurach, załatwić określone sprawy, a jednocześnie poinformować urząd o naszych potrzebach i oczekiwaniach. Rozwój Klastra zależeć będzie od jego użytkowników. Tak, aby to miejsce było dostosowane do faktycznych potrzeb, a nie do wyobrażeń urzędników.

Już teraz pojawiają się pewne wyliczenia, bo w prezentacji można przeczytać, że liczba przedsiębiorców w Kłastrze to minimum 18, a liczba osób korzystających z tego miejsca to blisko 6 tys. rocznie. Skąd akurat takie wyliczenia?

LJ: Obecnie szukamy zarządcy, dlatego musieliśmy przedstawić pewne założenia. Podane wartości są minimalne i wynikają m.in. z powierzchni budynków. To parametr wyjściowy, wymaganie, które przyszedł zarządca będzie musiał spełnić. Liczymy jednak na to, że te liczby będą dużo większe. Zarządca ma na bieżąco badać potrzeby użytkowników i dostosowywać do nich swoje działania. Liczymy, że poza codzienną działalnością miejsce to będzie żyć konferencjami, spotkaniami, koncertami czy wydarzeniami kulturalnymi.

Co sprawiło, że Klaster powstaje akurat na Zabłociu?

LJ: To dawna dzielnica przemysłowa, która w ostatnich latach odmieniła się całkowicie dzięki jednemu z pierwszych programów rewitalizacji, czyli Programu Aktywizacji Obszaru Przemysłowego. To spowodowało, że okolica ta stała się jedną z nowocześniejszych w mieście, a brakowało jej tylko tego, co możemy nazwać infrastrukturą społeczno-gospodarczą. Pojawiała się tam bowiem zabudowa mieszkalna i biurowa, ale nie było miejsca, w którym mogłaby nastąpić integracja mieszkańców i pracowników. Pomysł nie wziął się znikąd, bo narodził się podczas konsultacji społecznych w 2016 r. Sami mieszkańcy zasygnalizowali potrzebę powstania takiego miejsca. Jest więc to inicjatywa oddolna, a dopiero później powstały zasady projektu, w ramach których działamy. Gmina Kraków miała tam budynki wraz z działką i zapadła decyzja, aby przeznaczyć je właśnie na cel projektu rewitalizacyjnego.

Na jakim etapie są obecnie prace?

LJ: Trwają roboty przy adaptacji starych budynków magazynowych na Zabłociu, a perspektywa ich oddania do użytkowania to połowa przyszłego roku. To też spowodowało, że 10 listopada mogliśmy uruchomić postępowanie związane z wyłonieniem partnera prywatnego, który będzie pełnił funkcję zarządcy. Chęć udziału w tym postępowaniu można zgłosić do 13 grudnia. Następnie trzy najwyżej ocenione podmioty zostaną dopuszczone do negocjacji, a później złożą szczegółowe oferty i na ich podstawie zostanie wybrany zarządca.

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

16 listopada

- Otwarcie 6. edycji Kongresu Open Eyes Economy Summit, Centrum Kongresowe ICE

- Wizyta Sneški Quaedvlieg-Mihailovic, Sekretarz Generalnej Europa Nostra, organizacji zajmującej się ochroną dziedzictwa kulturowego

17 listopada

- Wizyta Honorowego Obywatela Miasta Krakowa pastora Friedricha Magirusa wraz z delegacją z Lipska
- Konferencja z cyklu Praktycy-Praktykom: „Epidemia i co dalej? Problemy pacjentów po COVID-19 – okiem specjalistów”, Teatr Ludowy, os. Teatralne
- Otwarcie wystawy „Wszystko zaczęło się w Krakowie... 110 lat ZPAP”, Galeria Pryzmat, ul. Łobzowska

18 listopada

- Prezentacja medali olimpijskich zdobytych przez krakowian

22 listopada

- Uroczystość wręczenia nagród „Pióro Businessu”, Sala Obrad Rady Miasta Krakowa

23 listopada

- Wizyta nowo powołanej Ambasador Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej Anny Clunes

Kolejny rowerowy rok za nami!

W grudniu przychodzi czas podsumowań, także rowerowych. Jak co roku Urząd Miasta Krakowa przygotował ciekawą ofertę dla mieszkańców Krakowa, a wszystko po to, by zachęcać kolejne osoby do wyboru roweru do codziennego przemieszczania się po mieście.

Joanna Majdecka

W kwietniu ruszyła piąta edycja kampanii „Rowerem do pracy, czyli dom, rower, praca...i tak w kółko”, która na stałe wpisała się w miejski harmonogram rowerowych akcji. W tym roku, mimo wciąż powszechnej pracy zdalnej, do kampanii dołączyło blisko 150 pracodawców, a każdego miesiąca na rowerze do pracy podróżowało średnio ponad 1500 pracowników (w szczytowych miesiącach ponad 1700). Czekają na nich atrakcyjne upominki, m.in. kupony zniżkowe do sklepów sportowych, drogerii, dyskontów spożywczych czy akcesoria rowerowe.

Kampania zakończyła się w listopadzie, a jej powrót – w nowej odsłonie – planowany jest na wiosnę 2022 r. Pracodawców, którzy są zainteresowani przystąpieniem do akcji, już dziś zachęcamy do kontaktu poprzez e-mail: roweremdopracy@um.krakow.pl.

W maju i we wrześniu mieszkańcy Krakowa mogli sprawdzić stan techniczny swoich jednośladów w trakcie bezpłatnych kontroli rowerowych organizowanych w ramach unijnego projektu HANDSHAKE. Z usługi skorzystało w sumie blisko 1200 osób. Ci, którzy odwiedzili mobilne punkty kontroli, mogli liczyć nie tylko na kompleksową „diagnozę”, ale także na wykonanie drobnej usługi/naprawy, takiej jak np. regulacja hamulców czy smarowanie łańcucha. Kontrole cieszyły się bardzo dużą popularnością wśród krakowian i z pewnością powrócą wiosną!

Latem i jesienią mieszkańcy mogli ponownie skorzystać z serii edukacyjnych wycieczek rowerowych, czyli w praktyce i w niewielkiej grupie sprawdzić swoją znajomość przepisów drogowych czy poznać zasady bezpiecznej jazdy na rowerze. Wszystko to pod czujnym okiem prowadzących ze Stowarzyszenia Kraków Miastem Rowerów w trakcie dwugodzinnych przejażdżek starannie dobranymi trasami.

Kraków gotowy na zimę

Już od połowy października miejskie służby są w pełnej gotowości do walki z zimą. Sprawdzone sprzęt, przetestowano komunikację interwencyjną, skontrolowano wykonawców.

Patryk Lewandowski

Do zimowego utrzymania dróg i chodników gotowych jest 265 jednostek – o 13 więcej niż rok wcześniej. W celu zapewnienia bezpieczeństwa na jezdniach i chodnikach zgromadzono 17 950 t soli, 3270 t piasku, 500 t chlorku wapnia. Akcją koordynuje MPO Kraków.

Pracę wznowił miejski komitet koordynacyjny do spraw zimy. Zasiadają w nim przedstawiciele wszystkich spółek i jednostek miejskich, które co roku zaangażowane są w zimowe utrzymanie miasta. Dyspozytorzy MPO całodobowo monitorują prognozy pogody i temperaturę powierzchni ulic w mieście, a każdy pojazd biorący udział w akcji „Zima” jest wyposażony w GPS. Monitoring miejski zapewnia podgląd głównych punktów komunikacyjnych i ulic.

Mieszkańcy mogą przysłać zgłoszenia o oblodzeniu i opadach lub konieczności odśnieżania ulic i chodników do dyspozytorni akcji „Zima”: e-mailowo (interwencje24h@mpo.krakow.pl) i telefonicznie (12 646-23-61) lub kontaktować się bezpośrednio ze spółkami i służbami odpowiedzialnymi w danym zakresie.

W sezonie zimowym 2021/2022 statym utrzymaniem objętych zostało:

- 1387 km dróg, w tym: 678 km dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz gminnych, po których prowadzona jest komunikacja miejska, ważnych w lokalnym układzie komunikacyjnym,
- 709 km pozostałych dróg gminnych i wewnętrznych,
- 681 km ciągów pieszo-rowerowych i chodników wraz ze schodami i przejściami podziemnymi,
- 141 km dróg rowerowych,
- 1736 przystanków komunikacji miejskiej;
- 856 tys. m kw. utwardzonych nawierzchni terenów wewnątrzsiedlowych,
- 70 tys. m kw. chodników w Strefie Płatnego Parkowania.

Jednostki zaangażowane w akcję „Zima”:

- MPO – koordynacja akcji, oczyszczanie dróg i chodników ze śniegu, lodu i goleddzi, monitoring stanu dróg i reagowanie na zgłoszenia mieszkańców, całodobowe dyżury dyspozytorów;
- Wodociągi Miasta Krakowa – utrzymanie sieci wodociągowej, usuwanie awarii sieci, całodobowe dyżury, reagowanie na zgłoszenia mieszkańców, aktualizacje i raporty uzupełniane na bieżąco na stronie internetowej;
- MPEC – utrzymanie sieci ciepłowniczej, usuwanie awarii, całodobowe dyżury, reagowanie na zgłoszenia mieszkańców, aktualizacje i raporty uzupełniane na bieżąco na stronie internetowej;
- MPK – zapewnienie sprawności komunikacji miejskiej;
- ZDMK – utrzymanie i oczyszczanie torowisk tramwajowych, usuwanie awarii;
- Straż miejska – utrzymanie porządku i kontrola, przyjmowanie zgłoszeń od mieszkańców;

Przydatne numery telefonów i adresy mailowe:

- MPO – całodobowy numer telefonu: 12 646-23-61, interwencje24h@mpo.krakow.pl
- Wodociągi Miasta Krakowa – całodobowe telefony: 994, 12 424-23-03, 12 422-92-05, 800 130 060, na bieżąco aktualizowana strona internetowa: wodociagi.krakow.pl
- MPK – całodobowe numery telefonów: 19 150, 12 254-13-00
- MPEC – całodobowe telefony: 993, 12 644-18-72, na bieżąco aktualizowana strona internetowa: mpec.krakow.pl
- Straż miejska – telefon alarmowy: 986
- ZDMK – całodobowy telefon: 12 616-75-55
- ZZM – 12 201-02-42.

- ZZM – utrzymanie terenów zielonych, chodników i ścieżek rowerowych w parkach i na bulwarach wiślanych.

Kraków jest przygotowany do zimy / fot. archiwum MPO SA

Czy wiesz, że w Krakowie:

mamy **53** duże parki i **26** parków kieszonkowych, tzw. Ogródów Krakowian

rosną **342** drzewa uznane za pomniki przyrody

spotykają się **3** parki krajobrazowe: Bielańsko-Tyniecki, Tenczyński oraz Dolinki Krakowskie

obszar objęty ochroną przyrody Natura 2000 to niemal **385** hektarów

385 ha

stare drzewa, głównie lipy i kasztanowce białe oraz dziuplaste wierzby, w dolinie Wisły i Dłubni zasiedla pachnica dębowa – gatunek chrząszcza, objęty ścisłą ochroną gatunkową

aż **132** gatunki ptaków lęgowych wybiera miejskie tereny zielone na założenie swojego gniazda

spotkać można jeża wschodniego, rzekotkę drzewną, ropuchę szarą i zieloną, traszkę grzebieniastą i gniewosza plamistego

O zaczarowanych gołębiach i księciu Henryku

Sukiennice, kościół Mariacki i niosący się z jego wieży dźwięk hejnału to symbole krakowskiego Rynku. Każdy, kto jednak był w Krakowie, wie doskonale, że w tym miejscu spotka również przechadzające się dumnie gołębie.

Aleksandra Mikolaszek

Ptochliwość i uciezka nie leżą w ich naturze, wszak tę zawdzięczają wydarzeniom sprzed setek lat. Na tronie krakowskim zasiadał wtedy Henryk IV, któremu marzyła się jednak korona królewska i zjednoczenie ziem polskich. Książę wiedział, że do osiągnięcia celu potrzebna jest mu przychylność samego papieża. Postanowił go obdarować, a do tego potrzebował sownie wypiętionej książęcej kiesy. Wezwał więc Henryk czarownicę ze Zwierzynca, aby ta znalazła sposób na szybkie wzbogacenie i zjednanie sobie papieskiej stolicy. Czarownica nakazała Henrykowi, aby przyprowadził do niej swoich najdzielniejszych rycerzy. Zdziwienie księcia było ogromne, gdy kwiat książęcego wojska przemieniony został w gołębie. Zawierzył on jednak magii i zapewnieniom czarownicy, która zaklęciami wezwała gołębią drużynę do lotu. Już tego samego dnia ptaki zaczęły przylatywać do książęcego skarbcza z drogocennymi kamieniami i grudkami złota w dziobach, rychto napętniając go po brzegi. Henryk mógł więc rozpocząć przygotowania do upragnionej podróży. Droga była przed nim daleka, dlatego w wielu miejscach zatrzymywał się, nie szczędząc

złota na wystawne uczyty, kosztowne prezenty i oprawę godną samego cesarza. W każdym miejscu wprost trwonił majątek z trudem zgromadzony dzięki zaczarowanym gołębiom. I tak Henryk, nim zobaczył wzgórze Rzymu, opróżnił swój skarbiec. Dalsza droga do stolicy papieskiej nie miała więc sensu, a powrót z pustymi rękami do Krakowa oznaczał hańbę i niepowodzenie. Nie wrócił więc książę do swej stolicy, a jego dzielna drużyna nigdy nie odzyskała ludzkiej postaci. Zaklęta w gołębie po dziś dzień przesiaduje na miejskich murach i krakowskim rynku, wypatrując swego pana.

Henryk, mimo marzeń o królewskiej koronie i pomocy czarownicy, nie zrealizował swojego planu. Jego zgubą stała się rozrzutność, a także lekkomyślność i krótkowzroczność. Wystawne uczyty i kosztowne prezenty na pokaz całkowicie przestąpiły mu cel, do którego dążył. Złoto, którym tak nieodpowiedzialnie rozporządzał, zdobył dzięki pomocy swoich najdzielniejszych rycerzy, ale nawet to nie było wystarczającym powodem do refleksji. Czy my współcześnie nie zachowujemy się podobnie do Henryka, trwoniąc zasoby naszej planety? Informacje na temat klimatu i degradacji środowiska brzmią jednoznacznie – musimy wprowadzić zmiany w sposobie życia, a przede wszystkim w sposobie myślenia o naszej przyszłości. Zmiany na lepsze to z pozoru drobne decyzje dnia codziennego. Mnóstwo z nich możemy podjąć chociażby w sklepie. Świadome kupowanie to najlepsza broń w walce z wszechobecnym konsumpcjonizmem. Czy każda rzecz lądująca w naszym koszyku jest nam niezbędna? Gdzie została wyprodukowana? W co jest zapakowana? Starajmy się wybierać świadomie, szukać produktów lokalnych, wytwarzanych z szacunkiem dla środowiska i ludzi. Dzięki temu będziemy też wspierać małe biznesy i osoby, które tworzą i produkują z ogromną pasją. Czy nie przyjemniej przebywa się w otoczeniu przedmiotów, które powstały z miłości do świata i ludzi?

Podajmy razem wyzwanie! Niech głównymi hasłami naszych działań będą ŚWIADOME KUPOWANIE, LOKALNOŚĆ, SZACUNEK.

Kalendarz wyzwań ekologicznych

Legendy i podania w szczególny sposób pobudzają naszą wyobraźnię. Skrywają w sobie treści, które przez stulecia zadziwiają aktualnością. Postaci sprzed wieków pokażą nam, jak troszczyć się o to, co najcenniejsze – o naszą planetę. Stworzyliśmy wyjątkowy kalendarz wyzwań ekologicznych i w każdym miesiącu prezentujemy jedną legendę oraz związane z nią zadanie. O wyzwaniach przypominają specjalne tapety na telefon, które można pobrać ze strony: zmm.krakow.pl/do-pobrania.

GRUDZIEŃ

„Standard klimatyczny” ma być przejrzystą instrukcją realizacji procesu inwestycyjnego / fot. Jan Graczyński

To ma być ewolucja, a nie rewolucja

Pierwsze spotkanie dotyczące opracowania dokumentu o nazwie „Standard klimatyczny” dla istniejących i planowanych budynków użyteczności publicznej w Krakowie za nami. Jego sporządzenie zleciła naukowcom z Politechniki Krakowskiej miejska jednostka Klimat-Energia-Gospodarka Wodna.

Magdalena Wasiak

„Standard klimatyczny” ma być przystępną i przejrzystą instrukcją realizacji procesu inwestycyjnego przeznaczoną dla projektantów, wykonawców i zarządców miejskich budynków użyteczności publicznej.

Współpraca i ewolucja

Współpraca między przedstawicielami miejskich jednostek organizacyjnych prowadzących procesy inwestycyjne w dziedzinie budownictwa oraz przedstawicielami świata nauki rozpoczęła się od prezentacji założeń koncepcyjnych procesu inwestycyjnego, standardów energetycznych, architektonicznych oraz tych dotyczących kształtowania optymalnego mikroklimatu wewnątrz i na zewnątrz budynków. Poruszono również problem gospodarowania wodami opadowymi w otoczeniu budynków i możliwości implementacji wokół budynków zielono-niebieskiej infrastruktury.

Naukowcy Politechniki Krakowskiej zwrócili szczególną uwagę na potrzebę wypracowania procedur recyklingu materiałów budowlanych pochodzących z remontowanych lub wyburzanych obiektów. W przyszłości remont i modernizacja budynków użyteczności publicznej będą prowadzone zgodnie z ideą zero waste. Zdaniem ekspertów z PK materiały pozyskiwane z rozbieranych i remontowanych budynków np. okna czy gruz budowlany mogą być wykorzystane ponownie w procesie budowlanym. – Zmiany są konieczne, traktujemy je wszystkie jak ewolucję w budownictwie, a nie rewolucję – zaznaczyła dr inż. Agnieszka Flaga-Maryńczyk, prodziekan Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Politechniki Krakowskiej.

Jakość, komfort i ergonomia

Uczestnicy spotkania zadeklarowali opracowanie standardów klimatycznych dla budynków miejskich o różnej funkcjonalności, w tym dla placówek oświatowych, opiekuńczych, pomocy społecznej, które wymagają specjalnych rozwiązań ze względu na zindywidualizowane potrzeby różnych grup społecznych. W przyszłości budynki będą tak projektowane, aby gwarantowały odpowiedni dla użytkowników komfort cieplny, akustyczny, wizualny, ergonomię oraz wysoką jakość powietrza wewnętrznego. Rozważana była również możliwość certyfikowania budynków.

Przedstawiciele Miejskich Jednostek Organizacyjnych oraz naukowcy Politechniki Krakowskiej do dyskusji wrócą jeszcze w tym roku. Poruszone tematy zostaną teraz szczegółowo przeanalizowane wewnątrz jednostek odpowiedzialnych za realizację procesów inwestycyjnych w mieście, a uwagi i komentarze do przedstawianych na spotkaniu koncepcji postużą naukowcom do udoskonalenia zaprezentowanych rozwiązań. Prace nad dokumentem potrwać do połowy przyszłego roku.

fot. archiwum prywatne

dr hab. n. med. Hanna Czajka

prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego, pediatra, specjalista chorób zakaźnych, kierownik Poradni Chorób Zakaźnych – Centrum Szczepień w Szpitalu św. Ludwika, autorka nowego programu profilaktyki zachorowań na grypę dzieci w wieku 6–60 miesięcy w Gminie Miejskiej Kraków

Bezpłatne szczepienia przeciw grypie u małych dzieci rozpoczęły się na przełomie listopada i grudnia br. Realizacja Programu potrwa do 2023 r., z możliwością kontynuacji w następnych latach. Więcej informacji na www.krakow.pl oraz pod numerem telefonu Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia: 12 616-97-86.

Warto się szczepić

O zaletach szczepień przeciw grypie, dobrych nawykach higienicznych i małych pacjentach z dr hab. n. med. Hanną Czajką rozmawia Krystyna Paluchowska.

Dlaczego rodzice powinni szczepić małe dzieci przeciwko grypie?

Hanna Czajka: Powszechnie uważamy, że grypa dotyczy tylko osób, które wychodzą z domu, korzystają z komunikacji zbiorowej, jeżdżą do pracy – przebywają w miejscach, w których poprzez kontakty z innymi ludźmi mogą się zarazić i zachorować na grypę. Tymczasem nasze dzieci nie żyją na pustyni, chorują i to nieraz ciężko. Na oddziałach pediatrycznych na przełomie roku i w I kwartale każdego roku hospitalizujemy wiele dzieci właśnie z powodu grypy. Przy dwóch typach wirusa można w jednym sezonie zachorować na grypę powtórnie.

Jak często dzieci w wieku od sześciu miesięcy do pięciu lat zapadają na grypę?

HC: Dysponujemy danymi, które wskazują, że dzieci chorują na grypę nawet częściej niż osoby dorosłe. Zależy to od danego sezonu. Jeśli spojrzeć na ostatnie lata, to w 2020 r. jeszcze w I kwartale mieliśmy dużo zachorowań na grypę i RSV. Od czasu, gdy wprowadzono izolację i dystans społeczny, zalecono noszenie masek, obserwujemy sezon z mniejszą liczbą przypadków grypy, ale za to baliśmy się covidu. Zarówno dzieci, jak i dorośli rzadziej chorowali na grypę, liczba infekcji spadła o ok. 50 proc.

Natomiast obecny sezon 2021/2022 pokazuje, że gdy zmieniliśmy nasze postępowanie i bagatelizujemy zasady bezpieczeństwa, nastąpił wzrost liczby zachorowań u dzieci i to nawet w okresie, który dotąd na ogół był spokojny. Zakażenia dotyczyły zarówno dróg oddechowych, jak i przewodu pokarmowego, a wzrost liczby zachorowań obserwowany był już w czerwcu. Z kolei od sierpnia zaczęliśmy częściej stwierdzać zakażenia RSV – to wirus bardzo podobny do grypy i właściwie zwiastujący, że za chwilę będziemy mieć wzrost zachorowań także na grypę.

Jakie są powikłania pogrypowe w przypadku małych dzieci ?

HC: U dzieci powikłania grypy są takie same jak u dorosłych. Mogą one dotyczyć układu krążenia, mięśnia sercowego, jak również nerek. Co więcej, dzieci mogą przechodzić zapalenia dolnych dróg oddechowych o ciężkim przebiegu. Jedyne, co można uznać za pocieszające, to fakt, że mamy dobrą diagnostykę i możemy szybko zidentyfikować wirusa, który wywołał zakażenie. Pozwala to stosować odpowiedni lek przeciw wirusowi grypy. Natomiast przeciw wirusowi RSV nie mamy dotąd skutecznego leku ani szczepionki.

Czy rodzice małych dzieci chętnie je szczepią?

HC: Z mojego doświadczenia wynika, że ludzie, którzy szczepią siebie, również chętnie szczepią swoje dzieci. W poradni, którą prowadzę, moimi pacjentami są głównie dzieci z różnymi przewlekłymi chorobami, zaburzeniami odporności albo dzieci urodzone przedwcześnie. Rodzice tych maluchów są w związku z tym bardziej wyedukowani, stąd chętniej decydują się na szczepienia. Muszę podkreślić, że szczepienia są bardzo dobrze tolerowane, nawet przez dzieci z dużymi obciążeniami chorobowymi. Często, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, na szczepienie przeciw grypie decydują się także rodzice, a także, coraz liczniej, pracownicy ochrony zdrowia i seniorzy. To powinno stanowić zachętę dla osób niezdecydowanych.

Małe dzieci można zaszczepić przeciw grypie albo podać preparat donosowo – to rzadziej stosowana forma podania szczepionki.

HC: Strach przed ukłuciem jest wielki. Jeżeli chodzi o małe dzieci, to one w gabinecie zabiegowym nie bardzo zdają sobie sprawę z tego, co za chwilę nastąpi. Dzieci starsze, w drugim roku życia, mają już negatywne doświadczenia i odczuwają strach. Stąd możliwość podania szczepionki donosowo dzieciom, które ukończyły dwa lata – jest dla nich korzystna i zdecydowanie mniej stresująca. Wiele osób, które w ubiegłym sezonie zastosowały już tę formę profilaktyki, chce powtórzyć takie szczepienie w tym roku. Należy podkreślić, że dzieciom do ukończenia ósmego roku życia, które dotąd nie były

To, czego jeszcze nie wykorzeniliśmy, to zwyczaj „częstowania” naszą infekcją otoczenia. Nadal nie doceniamy korzyści wynikających z zachowania dystansu, izolacji domowej, ograniczania kontaktów interpersonalnych, unikania zbędnych w okresach infekcji zgromadzeń.

szczepione przeciw grypie, w pierwszym sezonie grypowym musimy podać dwie dawki szczepionki w odstępie minimum czterech tygodni, za to w następnych latach szczepimy je już tylko jedną dawką.

Czy przestrzeganie podstawowych zasad higieny, w tym częste mycie rąk i ich dezynfekcja, są pomocne w profilaktyce grypy?

HC: To bardzo ważna nauka dla dziecka. Teraz widzimy, że noszenie masek i bardziej aktywne stosowanie środków higieny oraz dezynfekcji zmniejsza ryzyko przeniesienia infekcji wirusowej. Również bardzo ważną sprawą jest pozostawanie w domu podczas występowania objawów infekcji, nawet tylko kataru. Zakażenia wirusowe mają różny przebieg, dla kogoś jedynym objawem będzie tylko katar, a dla innej osoby może to być choroba o ciężkim przebiegu z groźnymi dla zdrowia i życia powikłaniami. Dlatego tak ważne jest wpajanie dzieciom zasad higieny. Coraz częściej w gabinecie obserwuję, że dzieci właściwie już automatycznie myją i dezynfekują ręce. Nawyki te mocno zakorzeniają się w umyśle dziecka i wpływają na jego postępowanie. To, czego jeszcze nie wykorzeniliśmy, to zwyczaj „częstowania” naszą infekcją otoczenia. Nadal nie doceniamy korzyści wynikających z zachowania dystansu, izolacji domowej, ograniczania kontaktów interpersonalnych, unikania zbędnych w okresach infekcji zgromadzeń.

Zapewne ta sytuacja jest związana z pandemią covidu, w cieniu której żyjemy.

HC: Na pewno. Stąd powszechne dążenie do przywracania bezpośrednich kontaktów z rodziną i znajomymi, a nie pozostawanie w bezpiecznym zaciszu domowym. Wiele w życiu dzieci i dorosłych zmieniła pandemia, nie zawsze z pozytywnymi skutkami dla naszego zdrowia.

Ponad 900 pomysłów na zrównoważenie turystyki Krakowa

Kraków prowadzi działania zmierzające do zrównoważenia turystyki i poprawy jakości usług turystycznych w naszym mieście. Właśnie ruszył kolejny etap spotkań z cyklu „Kierunek: Miasto dla Wszystkich”, czyli prace grup wykonawczych. Przedstawiciele krakowskiego rynku turystycznego podczas sesji kreatywnej zaproponowali ponad 900 pomysłów na projekty wpisujące się w założenia Polityki zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021–2028.

Monika Moskwa

Grupy wykonawcze powstały w wyniku podziału dziewięciu rekomendacji zawartych w dokumencie, który wyznacza dziedziny kluczowe dla zarządzania turystyką w mieście: 1. Gospodarka i regulacje, 2. Marketing, 3. Programy i produkty. Zespoły spotykają się w celu wypracowania konkretnych rozwiązań możliwych do wdrożenia w perspektywie czasowej 2021–2028.

Podczas sesji networkingowej członkowie grup wykonawczych pracowali nad nowymi projektami wpisującymi się w rekomendacje ujęte w „Polityce...”. Wśród ponad 900 propozycji niektóre problemy wielokrotnie się powtarzały, zwłaszcza dotyczące rekomendacji VI – Zarządzania gospodarką nocną, oraz VIII – Integracji interesariuszy na rzecz niwelowania konfliktów. Świadczy to o dużej potrzebie szybkiej ich realizacji w Krakowie. O znaczeniu tych problemów dyskutowano podczas zwołanego tuż po warsztatach posiedzenia Komisji Promocji i Turystyki Rady Miasta Krakowa.

Założenia najciekawszych propozycji grup wykonawczych zaprezentowano w trakcie podsumowania spotkania. Na zakończenie o doświadczeniach funkcjonowania Lokalnej Organizacji Turystycznej w Poznaniu opowiedział jej prezes Jan Mazurczak, który odniósł się również do zgłoszonych podczas warsztatów pomysłów.

Elżbieta Kantor, dyrektor Wydziału ds. Turystyki, podczas spotkania w Pałacu Potockich / Fot. Wiesław Majka

Pierwsze spotkanie przedstawicieli grup wykonawczych odbyło się 5 listopada w pałacu Potockich, nowej przestrzeni miasta do wymiany pomysłów i doświadczeń. Kolejne planowane jest w styczniu 2022 r.

Szanowni Państwo,

Z wielką przyjemnością przedstawiam Państwu firmy i instytucje nagrodzone w III edycji Plebiscytu pn. „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi” realizowanego w ramach kampanii „Kraków Stawia na Rodzinę”. Ideą projektu jest tworzenie i promowanie miejsc, w których rodziny z dziećmi są nie tylko mile widziane, a wręcz są oczekiwane. W miejscach tych rodziny czują się komfortowo, bezpiecznie i mogą w przyjaznych warunkach nie tylko spędzać czas wolny, ale również załatwiać sprawy urzędowe. W okresie pandemii szczególnie ważne jest również, by miejsca te były bezpieczne pod względem sanitarnym i epidemiologicznym.

Najlepsze i najciekawsze zgłoszone w Plebiscycie miejsca, wybrane po rekomendacji Kapituły Konkursowej, zostały wyróżnione Certyfikatem Prezydenta Miasta Krakowa, natomiast podmioty nagrodzone certyfikatem po raz trzeci z rzędu, jako wzorcowe, zostały dodatkowo uhonorowane okolicznościową statuetką oraz tytułem „Miejsce Wyjątkowo Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”. Zależy nam na tym, by miejsc takich w Krakowie było jak najwięcej, stąd też zaangażowanie Miasta w ich promowanie i decyzja o kontynuacji organizacji Plebiscytu w kolejnych latach.

Z poważaniem,

Marzena Paszkot
Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny

Laureaci uhonorowani certyfikatem za 2021 r. oraz statuetką i tytułem „Miejsca Wyjątkowo Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”

Restauracja „Aż się uszy trzęsą”
ul. Szybisko 40, 30-698 Kraków
www.azsiesusztrzesza.pl
tel. 507 424 644

Centrum Handlowe M1 Kraków
Aleja Pokoju 67, 31-580 Kraków
www.zakupywm1.pl/m1-krakow
tel. 12 299-27-52, 12 299-27-53

Mieszkaj w Mieście - Osiedle Wizjonerów
Osiedle Wizjonerów, 31-351 Kraków - Bronowice
www.mieszkajwmiescie.pl
tel. 12 446-99-90

Centrum Serenada
al. Gen. T. Bora-Komorowskiego 41, 31-876 Kraków
www.centrumserenada.pl
tel. 12 201-10-00

Galeria Bronowice
ul. Stawowa 61, 31-346 Kraków
www.galeriabronowice.pl
tel. 664 633 955

Żydowskie Muzeum Galicja
ul. Dajwór 18, 31-052 Kraków
www.galicjajewishmuseum.org
tel. 12 421-68-42

Urząd Skarbowy Kraków - Nowa Huta
os. Bohaterów Września 80, 31-621 Kraków
www.malopolskie.kas.gov.pl/urzed-skarbowy-krakow-nowa-huta
tel. 12 681-70-00

Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie
ul. Strzelecka 2, 31-503 Kraków
www.dzieciecyszpital.pl
tel. 12 619-86-00

Kategoria „Hotele, gastronomia i rozrywka”

Gospoda na Piastowskiej

ul. Piastowska 22, 30-065 Kraków

www.gospodapiastowska.pl

tel. 795 800 833

Arena Garden Street Food Market

ul. Stanisława Lema 7, 31-571 Kraków

www.arenagarden.pl

tel. 731 070 240

Hotel Centrum Business Kraków

os. Centrum E 12, 31-934 Kraków

www.hotel-centrum.pl

tel. 12 680-80-55

Restauracja „Manufaktura Pieroga”

ul. Konopnickiej 71, 30-333 Kraków

www.manufakturapieroga.pl

tel. 512 302 407

Restauracja „Wesołe Gary”

ul. Urbanowicza 10a, 31-802 Kraków

www.wesolegary.pl

tel. 794 538 777

Kompania Kuflowa Restauracja „Pod Wawelem”

ul. św. Gertrudy 26-29, 31-048 Kraków

www.podwawelem.eu

tel. 12 421-23-36

Restauracja „Kto wypuścił skowronka?”

ul. Borkowska 32, 30-438 Kraków

www.ktowypuscilskowronka.pl

tel. 533 317 779

Restauracja „Trzy Kaczki”

ul. Obrońców Tobruku 29a, 30-396 Kraków

www.trzykaczki.pl

tel. 790 339 794

Restauracja „Stacja Cucina”

ul. Józefa Wybickiego 54, 31-302 Kraków

www.stacjacucina.pl

tel. 577 102 505

Kawiarnia „Dziórawy Kocioł”

ul. Grodzka 50/1, 31-044 Kraków

www.dziorawykociol.pl

tel. 12 422-58-84

Golden Tulip Kraków Kazimierz Hotel

ul. Krakowska 28, 31-062 Kraków

www.krakow-kazimierz.goldentulip.com/pl/

tel. 12 424-48-00

Hotel Galaxy Kraków

ul. Gęsia 22a, 31-535 Kraków

www.galaxyhotel.pl

tel. 12 342-81-00

Centrum Serenada

Żydowskie Muzeum Galicja

Osiedle Wizjonerów

Miasta Krakowa „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”

Kategoria „Kultura, sport i rekreacja”

Cafe NOWA Księgarnia

os. Zgody 7, 31-949 Kraków

www.nowaksięgarnia.pl

tel. 12 354-27-15

Zamek Królewski na Wawelu - Państwowe Zbiory Sztuki

Wawel 5, 31-001 Kraków

www.wawel.krakow.pl

tel. 12 422-51-55

Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie

Rynek Główny 25, 31-008 Kraków

www.mck.krakow.pl

tel. 12 424-28-00, 12 424-28-11

Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie

ul. Wawrzyńca 15, 31-060 Kraków

www.mim.krakow.pl

tel. 12 428-66-00

Ogród Doświadczeń
im. Stanisława Lema
Oddział Muzeum
Inżynierii Miejskiej

Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema w Krakowie

Aleja Pokoju 68, 31-580 Kraków

www.ogroddoswiadczen.pl

tel. 12 428-66-00

Błonia Sport

Aleja 3 Maja 57, 30-062 Kraków

www.bloniasport.pl

tel. 728 871 400

Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „CRICOTEKA”

ul. Nadwiślańska 2-4, 30-527 Kraków

www.cricoteka.pl

tel. 12 442-77-70

J&J Sport Center

ul. Winnicka 40, 30-394 Kraków

www.jjsportcenter.pl

tel. 506 387 131

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

ul. Rajska 1, 31-124 Kraków

www.rajska.info

tel. 12 375-22-00

Muzeum Kościuszkowskie przy Kopcu Kościuszki w Krakowie

al. Waszyngtona 1, 30-204 Kraków

www.kopieckosciuszki.pl/muzeum-kosciuszkowskie/

tel. 12 425-11-09

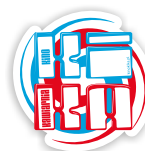

Lemon Fitness

ul. Ludwinowska 11, 30-331 Kraków

www.lemonfitness.pl

tel. 12 359-48-87

Kinokawiarnia Kika

ul. Krasickiego 18, 30-503 Kraków

www.kinokika.pl

tel. 12 296-41-52

Centrum Nauki i Zmysłów „WOMAI”

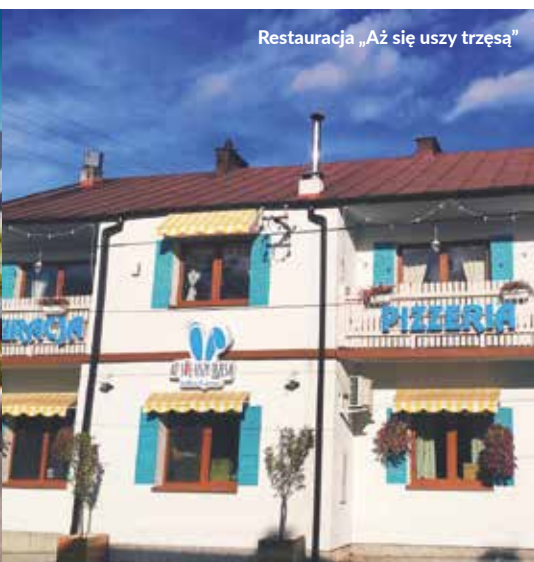

ul. Pawia 34, 31-154 Kraków

www.womai.pl

tel. 12 313-23-59

Restauracja „Aż się uszy trzęsą”

Szpital św. Ludwika

Urząd Skarbowy Kraków - Nowa Huta

Laureaci otrzymujący w 2021 r. Certyfikat Prezydenta Miasta Krakowa „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”

Kategoria „Urzędy i edukacja”

Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza”

Aleja Żubrowa 15, 30-232 Kraków

www.symbioza-krakow.pl

tel. 12 201-88-40

Centrum Obywatelskie Centrum C 10

os. Centrum C 10, 31-931 Kraków

www.c10.krakow.pl

tel. 578 562 000

Narodowy Fundusz Zdrowia
Małopolski Oddział
Wojewódzki w Krakowie

Sala Obsługi Klienta Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

ul. Wadowicka 8W, 30-415 Kraków

www.nfz-krakow.pl

tel. 800 190 590

Zakład Karny w Krakowie - Nowej Hucie

ul. Sławy 2, 31-988 Kraków

www.sw.gov.pl/jednostka/zaklad-karny-w-krakowie-nowej-hucie

tel. 12 643-83-00

Kategoria „Zdrowie”

KRAKOWSKA
JASKINIA SOLNA
WELLNESS & SPA
Morskie powietrze
w Krakowie

UniCardia & UniMedica & UniEstetica Małopolskie Kliniki Specjalistyczne

ul. Kluczborska 15/U3, 31-271 Kraków

www.unicardia.pl; www.unimedica.com.pl;
www.uniestetica.pl

tel. 663 080 808, 667 080 808

Krakowska Jaskinia Solna

ul. Długa 48/21, 31-147 Kraków

www.krakowskajaskiniasolna.pl

tel. 12 623-71-90

Centrum Stomatologiczne Albusdent

ul. Balicka 73, 30-149 Kraków

www.albusdent.pl

tel. 12 376-00-00, 693 760 000

Laloba Care & Activity

ul. Beskidzka 30c, 30-611 Kraków

www.laloba.pl

tel. 570 577 677

Szczegółowe informacje na temat Plebiscytu
pn. „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”
regulamin, listy laureatów z poprzednich edycji
dostępne są na stronie
www.kkr.krakow.pl

Centrum Handlowe M1 Kraków

Galeria Bronowice

fot. archiwum prywatne

Widziane z Krzysztoforów

Każdy potrzebuje świątecznego klimatu

Dziś za oknem mgła. Właściwie nie widać pl. Centralnego. Jeszcze w ubiegłym tygodniu łopotały na nim flagi, które lubi oglądać z okna Zuzia. Najbardziej jednak czeka co roku na choinkę.

Lubicie świąteczne kiermasze? Ja za nimi nie przepadam, ale ich też nie lekceważę. Dla wielu osób są nieodłącznym elementem bożonarodzeniowego klimatu. Podobnie jak świąteczne ozdoby i szopki na ulicach miasta. Z kiermaszami tego typu mam zawsze tylko jeden problem: kojarzą mi się – nic na to nie poradzę – cepeliowato, ale też bez bicia przyznaję, że niejeden drobny upominek im zawdzięczam. Kiermasz na Rynku Głównym ma urok i klimat, zwłaszcza gdy spadnie śnieg. W tym roku szanse na to są większe, bo potrwa nieco dłużej, wypełniając także przerwę pomiędzy świętami i Nowym Rokiem.

Kiedy piszę felieton, jest 18 listopada, ukaże się on jednak na przelocie listopada i grudnia. Zgodnie z planami będzie już wtedy działał kiermasz, a nad ulicami zawisną ozdoby nawiązujące tematyką do wawelskich arrasów. Pomysł to ładny i mam nadzieję, że mimo opóźnień – spowodowanych odwołaniem jednej z firm startujących w przetargu – udało się go zrealizować, i czytając ten tekst, możecie zerknąć w sieci lub przez okno na nowe ozdoby. Trudno wyobrazić sobie bez nich świąteczny Kraków.

Krakowianie z pewnością potrzebują takich stałych elementów pokazujących, że życie wraca powoli do normalności, nawet jeśli daleko jeszcze do tej, jaką pamiętamy sprzed dwóch lat. Kraków ich potrzebuje, bo podkreślają wyjątkowy klimat miasta, zagubiony nieco w czasie pandemii. Choć tu zdania są, jak wiemy, podzielone, bo niektórzy uważają, że pusty Kraków w czasie lockdownu był bardziej autentyczny.

Ja tam wolę ten tętniący emocjami, wypełniony ludźmi biegnącymi do pracy i na spotkanie, zmierzającymi na obiad albo śledzącymi życie miasta zza kawiarnianych witryn. I wędrujących. Na przykład szlakiem szopek, które po raz kolejny staną na ulicach.

W tym roku ma być ich ponad 30, większość w ścisłym centrum Krakowa, pomiędzy pl. Inwalidów a Pałacem Krzysztoforów, a kilka w innych miejscach, np. Unity Tower, czyli dawnym „szkieletorze”, krakowskim Ogrodzie Zoologicznym czy w Kopalni Soli „Wieliczka”. Można je oglądać od 2 grudnia do końca stycznia.

2 grudnia to data nieprzypadkowa, bo wtedy właśnie odbywa się organizowany przez Muzeum Krakowa coroczny konkurs na Najpiękniejszą Szopkę Krakowską. Od 6 grudnia w Pałacu Krzysztoforów prezentowana będzie wystawa pokonkursowa, tego też dnia można wraz z dyrektorem MK Michałem Niezabitowskim wyruszyć na spacer (stacjonarny i online) po wypełnionych szopkami Krakowie.

Szopki na ulicach miasta to stosunkowo świeża tradycja. Jeszcze nowszą są szopki w krakowskich szpitalach. Po raz pierwszy trafiły do nich przed rokiem, uprzyjemniły pacjentom i personelowi medycznemu świąteczny czas spędzony poza domem także i w tym.

Największa z szopek stanie jednak (a właściwie już stoi) w Pałacu Krzysztoforów, gdzie od 19 grudnia Muzeum Krakowa zaprasza na wystawę „Kraków od początku, bez końca”. To świąteczny prezent dla mieszkańców i gości, wieńczący zakończony w tym roku remont Pałacu Krzysztoforów.

Wędrujcie po ulicach Krakowa, zachwycajcie się szopkami i ozdobami, wpadnijcie na kiermasz i do Muzeum – wszystko to współtworzy świąteczny klimat miasta. Każdy z nas go potrzebuje, nawet jeśli troszkę na pokaz się od niego dystansuje.

Ryszard Kozik – z urodzenia i zamieszkania nowohucianin, były dziennikarz „Gazety Wyborczej”, pracownik Muzeum Krakowa

Szopki na ulicach miasta to stosunkowo świeża tradycja. Jeszcze nowszą są szopki w krakowskich szpitalach. Po raz pierwszy trafiły do nich przed rokiem, uprzyjemniły pacjentom i personelowi medycznemu świąteczny czas spędzony poza domem także i w tym. Największa z szopek stanie jednak (a właściwie już stoi) w Pałacu Krzysztoforów, gdzie od 19 grudnia Muzeum Krakowa zaprasza na wystawę „Kraków od początku, bez końca”. To świąteczny prezent dla mieszkańców i gości, wieńczący zakończony w tym roku remont Pałacu Krzysztoforów.

Ewa Szpakowska

Kraków jako miasto o bogatej przeszłości ma niezliczoną liczbę miejsc utrwalających pamięć o ważnych wydarzeniach czy międzynarodowych konfliktach. Są wśród nich takie, które znajdziemy w każdym przewodniku jako tzw. „must see”, ale są i te, które choć stanowią równie ważne świadectwo historyczne, rzadziej bywają odwiedzane przez turystów. Należą do nich m.in. teren byłego obozu Stalag 369, u zbiegu ulic Zawitej i Żywieckiej.

Inicjatorem upamiętnienia tego obszaru był prof. Jan Harasymowicz, jeden z organizatorów pomocy dla więźniów Stalagu / fot. Ewa Szpakowska

Wśród miejsc pamięci historycznej: Stalag 369

Oboz karny o zaostrozonym rygorze istniał tu od czerwca 1942 r. do sierpnia 1944 r. Podczas II wojny światowej byli tam przetrzymywani jeńcy francuscy, belgijscy i holenderscy. Obóz był przeznaczony dla 5–6 tys. więźniów, ale w okresie jego istnienia przeszło przez niego aż 17 tys. żołnierzy alianckich. Narażając własne życie, okoliczni mieszkańcy organizowali dla nich pomoc – przekazywali żywność, a nawet pomagali w ucieczkach.

Granitowy głaz

Gdy dzisiaj zawędrujemy w okolice dawnego Stalagu 369, naszą uwagę przykuje pomnik autorstwa prof. Wiktora Zina, umieszczony w miejscu, gdzie podczas wojny znajdowała się brama obozu. Na granitowym głazie widnieje tablica z brązu, informująca w językach polskim, francuskim i niderlandzkim, że jest to teren byłego hitlerowskiego obozu karnego jeńców wojennych. Inicjatorem upamiętnienia tego obszaru był prof. Jan Harasymowicz, jeden z organizatorów pomocy dla więźniów Stalagu. Za swoją działalność prof. Harasymowicz został po wojnie odznaczony przez Francuzów Legią Honorową. Odświeżenie obelisku miało miejsce 3 sierpnia 1966 r.

Wyznacznik ludzkiej przyzwoitości

Takie punkty na mapie miasta czy trasie zwiedzania uświadamiają nam, że wolność – oczywista i nieodłączna, jak mogłoby się wydawać, część naszej codzienności – jest w istocie ulotna

i może w każdej chwili zostać utracona. Przeobrazić się w skarb, za którego odzyskanie przyjdzie zapłacić najwyższą cenę. Właśnie dlatego dbałość o miejsca pamięci historycznej, która przyczynia się do ograniczania konfliktów na różną skalę, powinna być obowiązkiem, wręcz wyznacznikiem ludzkiej przyzwoitości. Pamięta o tym Konsulat Generalny Francji w Krakowie, który co roku w listopadzie organizuje obchody zakończenia I wojny światowej i złożenie hołdu jeńcom Stalagu 369. W uroczystości biorą udział uczniowie, harcerze, kombataneci oraz byli żołnierze AK, którzy często zwracają się do młodzieży z apelem o zachowanie w pamięci rozdziału historii związanego z tym miejscem. Pomnik jeńców Stalagu 369 na co dzień otaczają opieką krakowscy uczniowie.

***

Intencja pamiętania o przeszłości w trosce o teraźniejszość i przyszłość towarzyszyła także nadaniu nazwy skwerowi, który każdego roku jest świadkiem wspomnianej uroczystości. Od 2010 r. jest to skwer Generała De Gaulle'a. Według uzasadnienia do uchwały Rady Miasta Krakowa „nadanie nazwy Przywódcy Wolnej Francji temu skwerowi” upamiętnia „ok. 11 tys. podoficerów, w większości francuskich, więźniów wojennych internowanych w obozie tylko dlatego, że odmówili pracy na rzecz III Rzeszy i którym idea wolnej Francji, wolnej Europy była równie bliska jak Generałowi de Gaulle”.

Uczestnicy projektu „Czy istnieje wspólny kod młodych Europejczyków?” / zdjęcia: archiwum szkoły

**Magdalena Łabudzka,
Artur Łabudzki**

W Zespole Szkół Elektrycznych nr 1 w Krakowie dobiegła końca realizacja kolejnego projektu unijnego. W ostatnim tygodniu października w auli szkolnej odbyło się jego uroczyste podsumowanie.

Wspólny kod młodych Europejczyków

Projekt realizowany był w ramach programu „Ponadnarodowa mobilność uczniów (PO WER)”. Tytuł przedsięwzięcia brzmi: „Czy istnieje wspólny kod młodych Europejczyków?”. Realizacja projektu niestety od początku napotykała przeszkody związane z restrykcjami pandemicznymi. Pierwszy wyjazd miał odbyć się w marcu 2020 r., a udało się do niego doprowadzić dopiero w październiku.

Nowe wyzwania

Autorki projektu, nauczycielki ZSE nr 1, zdają sobie sprawę z tego, że zmieniająca się rzeczywistość stawia nowe wyzwania przed uczniami, nauczycielami i wychowawcami. Globalizacja niesie za sobą bezsprzeczne korzyści, ale powoduje również pojawienie się i wzrost nastrojów nacjonalistycznych oraz ksenofobicznych. Projekt powstał w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy uczniów, które przeszkadzają im w odniesieniu życiowego i zawodowego sukcesu. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim radykalizację poglądów, trudności w odnalezieniu się na europejskim rynku pracy wynikające z postawy zamkniętej, niewystarczającą znajomość języków obcych oraz niedostatki w zakresie kompetencji miękkich. Przedsięwzięcie zakładało wyjazd do szkoły średniej we Francji wraz z przygotowaniem do niego.

Co nas łączy?

Celem projektu było kształtowanie umiejętności kluczowych, których nabywanie i doskonalenie, zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz

zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady Europy, wymagane jest na każdym etapie edukacyjnym. Ma to więc wpłynąć na rozwój osobisty i wzmocnienie świadomości europejskiej jego uczestników.

W drodze do celu, czyli miejscowości Hazebrouck we francuskiej części Flandrii, młodzież z krakowskiego technikum zatrzymała się w Brukseli, gdzie zwiedziła jej zabytkowe centrum i Dzielnicę Europejską. Było więc zdjęcie przed siedzibą Komisji Europejskiej i spacer po Grand Place. Niezapomniane wrażenia pozostały podróż pociągiem TGV (kolej dużych prędkości) oraz zwiedzanie Lille, a potem Dunkierki. Tam pierwsze kroki uczniowie z wychowawcami skierowali do Muzeum Operacji Dynamo, w trakcie której w 1940 r., przy wielkim zaangażowaniu brytyjskiej Royal Navy, ale i prywatnych jednostek pływających, ewakuowano

ponad 300 tys. żołnierzy brytyjskich. Rzadko się jednak wspomina o tysiącach żołnierzy francuskich i belgijskich pozostawionych na plażach Dunkierki na pewną śmierć. Smutne pamiątki sprzed 80 lat do dziś zachęcają do refleksji na temat naszej wspólnej historii.

Przeszłość to jeden z elementów, które tworzą kod młodych Europejczyków. Pozwala nam znaleźć podobieństwa wśród rówieśników z innych krajów. Uczniowie w trakcie wyjazdu szukali tych elementów także w parkach, sklepach, pociągach, muzeach, ale przede wszystkim w zaprzyjaźnionej szkole. Czy odnaleźli wspólny kod? Chyba tak. Tworzą go otwartość, radość życia, ale również kontakt, np. poprzez media społecznościowe. Pozwalają one trwać w relacji i kontynuować poszukiwania.

Młodzież krakowskiego technikum odwiedziła zaprzyjaźnioną szkołę średnią we Francji

Cmentarnictwo jest zagadnieniem łączącym wiele elementów – to kwestia religii, ekologii, konserwatorska, dziedzictwa narodowego / Fot. Pixabay

Jak dbać o krakowskie nekropolie?

Ratowanie zabytkowych cmentarzy i zabiegi konserwatorskie, ale także ekologia, bezpieczeństwo czy powstanie cmentarza dla zwierząt – te tematy podjęli paneliści trzeciej edycji wydarzenia „Krakowskie nekropolie”, które na stałe wkomponowało się w konferencyjny krajobraz Krakowa.

Iwona Berdecka

Cmentarnictwo jest zagadnieniem łączącym wiele elementów. To kwestia religii, ekologii, konserwatorska, dziedzictwa narodowego. To szereg zagadnień, które łączą się w całość. Niestety, przygotowywana ustawa nie zajmuje się takimi sprawami jak budowa kolumbariów czy możliwość rozsypywania prochów bądź zagadnieniami związanymi z zakładaniem cmentarzy. Są to sprawy istotne dla Krakowa nie tylko ze względu na zabytki, ale również z uwagi na możliwy deficyt miejsc grzebalnych – mówił prezydent Jacek Majchrowski, otwierając konferencję. Inicjatorką całego cyklu jest przewodnicząca Komisji Kultury i Ochrony Zabytków Rady Miasta Krakowa Małgorzata Jantos, a współorganizatorami Zarząd Cmentarzy Komunalnych w Krakowie i Fundacja Nauka i Kultura.

– Najstarsza część Krakowa jest tak naprawdę olbrzymią nekropolią, a organizowane cyklicznie konferencje przywracają pamięć o wszystkich zmarłych mieszkańcach miasta – przypomniał prof. dr hab. Józef Marecki, członek Polskiego Towarzystwa Teologicznego, który był jednym z panelistów. Nie zabrakło także urzędników, badaczy i publicystów. Wśród nich był Borys Czarakczew, przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, od 30 lat współfinansującego prace na kilku krakowskich nekropoliach. Tylko na cmentarzu Rakowickim Komitet odnowił łącznie 354 kwatery (grobowce indywidualne lub pomniki nagrobne), przeprowadził też prace konserwatorskie przy Kwaterze Legionowej i zabytkowym murze cmentarza. W sumie SKOZK na

renowację cmentarza Rakowickiego w latach 1991–2021 przeznaczył blisko 7 mln zł.

Kontrowersje

Sporo emocji wywołała dyskusja o projekcie nowelizacji Ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, którą uchwalono 60 lat temu, a jej przepisy obowiązują do dziś. Dyrektor ZCK Paweł Sularz przeanalizował nowe propozycje legislacyjne m.in. pod kątem instrumentów ochrony prawnej oraz uprawnień osób podlegających prawu funeralnemu.

Małgorzata Jantos skupiła się z kolei na cmentarzach dla zwierząt. Starła się odpowiedzieć na pytanie, skąd bierze się potrzeba budowy takich wyjątkowych nekropoli.

Podczas spotkania wiele czasu poświęcono ekologii na cmentarzach, na czym w swoim wystąpieniu skoncentrowała się dr Weronika Wójcik z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Mówiła o gospodarce odpadami oraz konkretnych rozwiązaniach, tj. zniczodzielniach. Tylko po obchodach Wszystkich Świętych z każdego grobu do zagospodarowania pozostaje od 3 do 9 kg odpadów.

Historia

– Cmentarze stanowią również wartościowe źródło wiedzy, a nawet mogą inspirować młodych ludzi do stawiania sobie celów i wyzwań – mówiła Magdalena Prorok z Uniwersytetu Ekonomicznego. Stwierdziła, że dzięki metodzie storytellingu nekropolia może stać się znakomitym miejscem transferu wiedzy historycznej. Przykład historii żołnierzy poległych w I wojnie światowej – por. Stanisława Krynckiego ps. „Tymkowicz” oraz podchorążego Władysława Steinhausa – przedstawiła dr Jolanta Mikołajczyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z kolei do problemu relacji między władzą polityczną a pamięcią zbiorową nawiązał dr Rafał Opulski z Instytutu Pamięi Narodowej, omawiając okoliczności śmierci Bogdana Włosa, zastrzelonego przez funkcjonariusza SB w 1982 r. Młody krakowianin spoczął na cmentarzu Grębatów, a jego pogrzeb stał się wielką solidarnościową manifestacją, w której uczestniczyło ok. 20 tys. osób.

W programie konferencji „Krakowskie nekropolie” spletały się więc różne perspektywy: prawna, administracyjna, historyczna, artystyczna, kulturoznawcza, antropologiczna, ekologiczna. Podczas ostatniego spotkania organizatorzy zapowiedzieli wydanie publikacji, w której zebrane zostaną teksty poświęcone poruszonemu dotychczas zagadnieniom.

Podczas spotkania wiele czasu poświęcono ekologii na cmentarzach

Taki festiwal, że palce lizać!

Dziś rusza krakowska, 8. edycja Festiwalu Literatury dla Dzieci, który potrwa do 5 grudnia. Tegoroczne hasło festiwalu „Palce lizać!” można kojarzyć zarówno z apetytem na dobre książki, przyjemnością odbierania literatury wszystkimi zmysłami, jak i... kłopotem wyboru spośród łącznie 27 wydarzeń zaplanowanych na najbliższe dni przez organizatorów.

Kinga Kowalska

Program Festiwalu jest bardzo różnorodny – zawiera spotkania, warsztaty, projekcje filmowe, spacer, wystawy oraz cieszący się największą popularnością cykl „Czytanka po zachodzie słońca” realizowany w nietypowych miejscach. W imprezie razem z nami wezmą udział autorzy i ilustratorzy szczególnie lubiani i cenieni przez dzieci, bo to głównie dla nich wydarzenie jest przygotowane. Jednak festiwal zainteresuje także animatorów i animatorki czytelnictwa oraz bibliotekarzy i pedagogów, dla których przewidziano specjalną konferencję w Pałacu Potockich.

Najmłodszy będą mieli okazję m.in. poznać Justynę Bednarek – autorkę uwielbianej serii książek o skarpetkach, oraz autora ilustracji do cyklu Daniela de Latour. Razem z Piotrem Sochą, autorem znanego na całym świecie albumu o pszczołach i pszczelarstwie, uczestnicy i uczestniczki poznają jego najnowszą książkę, której bohaterem jest... brud, a z okazji trwającego roku Stanisława Lema odbędą się specjalne warsztaty wokół książki cenionej ilustratorki Marty Ignerskiej.

Większość spotkań i warsztatów odbędzie się w Pałacu Potockich przy krakowskim Rynku, jednak kilka z nich będzie miało miejsce w siedzibie Radia Kraków, w Muzeum Etnograficznym, Muzeum Czartoryskich, Kinie Paradox, Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK oraz Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”. Wszystkie wydarzenia skierowane są do dzieci w różnych grupach wiekowych, dlatego każdy z pewnością znajdzie coś dla siebie.

W niedzielę 5 grudnia odbędzie się Gala Nagrody im. Ferdynanda Wspaniałego dla autorów i ilustratorów najlepszej polskiej książki dla dzieci ubiegłego roku. Zwycięzcy otrzymają statuetkę Ferdynanda Wspaniałego oraz nagrodę w wysokości 20 tys. zł ufundowaną przez KBF, zarządcę programu Kraków Miasto Literatury UNESCO. Gala rozpocznie się o godz. 18.00 w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”.

Wszystkie wydarzenia festiwalu są bezpłatne, ale wymagają wcześniejszej rejestracji (za pośrednictwem strony <https://fldd.pl/>).

Organizatorem Festiwalu Literatury dla Dzieci jest Fundacja Burza Mózgów.

1 grudnia rusza Festiwal Literatury dla Dzieci / fot. archiwum organizatora

feStiwal literatury dla Dzieci

Palce lizać!

Kraków 1-5.12.2021

Doradcy ds. klimatu i środowiska zapraszają seniorów do współpracy

Zmiany klimatu są faktem. Ich skutki w postaci gwałtownych zjawisk atmosferycznych, fal upałów, ulew czy podtopień obserwujemy na co dzień. Nie wszyscy mają świadomość, że są one efektem globalnych zmian klimatycznych, za które odpowiedzialność ponosi człowiek.

Kamila Fordońska*

Stoimy przed ogromnym, ponadpokoleniowym wyzwaniem polegającym na powstrzymaniu owych zmian i ograniczeniu ich skutków. Wymaga to od wszystkich, bez względu na wiek, wykształcenie i poglądy polityczne, natychmiastowego, solidarnego działania.

Odróżnić fakty od mitów

Choć poziom świadomości ekologicznej Polaków stale rośnie, wciąż nie jest zadowalający. W natłoku docierających do opinii publicznej informacji coraz trudniej odróżnić fakty od mitów, ocenić wiarygodność autorów i źródeł bądź zrozumieć złożone zjawiska i procesy, które mają ogromny wpływ na codzienne życie i kondycję psychofizyczną Polaków.

Wiosną 2021 r. z inicjatywy Młodzieżowego Strajku Klimatycznego Urząd Miasta Krakowa zorganizował Krakowski Panel Klimatyczny z udziałem mieszkańców miasta w różnym wieku. Rekomendowali

oni Miastu podjęcie intensywnych, powszechnych działań edukacyjnych, które przybliżą często skomplikowane zagadnienia ekologiczne i ułatwią zrozumienie podjętych działań w trosce o klimat i czyste powietrze. Latem została powołana w ramach Projektu LIFE-IP Ekomałopolska grupa czterech doradców ds. klimatu i środowiska, odpowiedzialna m.in. za skuteczne wdrażanie założeń Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii oraz wspomnianych rekomendacji.

Doradcy spotykają się z różnymi grupami mieszkańców, a pierwsze spotkanie z seniorami odbyło się 15 listopada 2021 r. w najstarszym krakowskim Centrum Aktywności Seniorów „Dojrzały Smak Życia”.

Seniorzy rozmawiają o zmianach klimatycznych

Uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się m.in., jak i dlaczego tak gwałtownie wzrosło stężenie dwutlenku węgla w atmosferze i czym to skutkuje, jaka jest różnica między klimatem a pogodą oraz jak

możemy się chronić przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych. Poznali również odpowiedzi na pytania, co powoduje globalne ocieplenie i jak powstają gazy cieplarniane.

Rozmawiano także o indywidualnych wyborach i pozytywnym wpływie, jaki może mieć każdy, działając na rzecz klimatu: podejmując rozsądne decyzje zakupowe, oszczędnie gospodarując wodą i energią, segregując odpady czy wreszcie angażując się w proekologiczne inicjatywy lokalnych społeczności, jak np. zakładanie ogrodów społecznych lub sadzenie drzew. Seniorzy poznali podczas spotkania ideę zero waste (tłum.: zero strat), która promuje tworzenie jak najmniejszej ilości odpadów, czy też zasadę 5R (z ang. Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Rot), czyli Odmawiaj przyjmowania przedmiotów, które szybko wyrzucisz, Ograniczaj zakupy do niezbędnego minimum, Używaj ponownie, Segreguj i Przetwarzaj oraz Kompostuj.

W nowatorskich ideach seniorzy często dostrzegali nawyki i doświadczenia z własnej młodości, kiedy niedobory w zaopatrzeniu zmuszały ich do oszczędnego, mniej konsumpcyjnego stylu życia, który nie prowadził do tak drastycznej jak obecnie dewastacji środowiska naturalnego. Spotkanie zakończył quiz klimatyczny.

Świadomość i wiedza ekologiczna seniorów oraz ich motywacja do włączenia się w tę najważniejszą dla świata batalię ma ogromne znaczenie. To oni często modelują zachowania dzieci i wnuków, to oni interesują się najbliższym otoczeniem i ciągle mogą dawać przykład i być wzorem. Doradcy chcą edukować mieszkańców, mają ciekawy program, z którego mogą skorzystać wszystkie grupy wiekowe. Harmonogram spotkań dla seniorów można znaleźć po adresem: <https://www.facebook.com/Zeroemisyni>.

Proekologiczne działania edukacyjne stały się wymagającym zaangażowaniem obowiązkiem animatorów życia senioralnego w całym mieście (UTW, CAS, Rady Parafialne, Związki Emerytów). Pomocą w jego realizacji służą właśnie doradcy, z którymi można się skontaktować, dzwoniąc pod numer 12 616-84-91.

*doradca ds. klimatu i środowiska

Seniorzy spotkali się z doradcami ds. klimatu i środowiska / Fot. archiwum UMK

Rada
Miasta
Krakowa

STRONY REDAGOWANE PRZEZ
KANCELARIĘ RADY MIASTA
KRAKOWA

Redakcja:

Magdalena Bartlewicz,
Małgorzata Kubowicz,
Katarzyna Maleta-Madejska,
Mateusz Drożdż

Adres redakcji:

pl. Wszystkich Świętych 3-4,
pok. 337, III piętro,
e-mail: info.rm@um.krakow.pl

SPIS TREŚCI:

27. Warto pomagać – dołącz do zbiórki

Kolejna zbiórka charytatywna na rzecz krakowskiego schroniska

28. Nagroda dla promotora wielokulturowości naszego regionu

Przewodniczący RMK wręczył Nagrodę Vincenza

29. Budujmy parkingi

Rozmowa z Krzysztofem Sułowskim, Przewodniczącym Komisji Praworządności

30. Po pierwsze – profilaktyka

Radny Rafał Komarewicz pisze o ważnej akcji

31. Krakowskie dzielnice jak warszawskie?

Obradował zespół roboczy ds. Forum Przyszłości Dzielnic

Warto pomagać – dołącz do zbiórki

1 grudnia, już po raz trzeci, ruszyła zbiórka karmy dla zwierzątek ze schroniska prowadzonego przez Krakowskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami. Tym razem Przewodniczący Rady Miasta Krakowa Dominik Jaśkowiec zachęca radnych, urzędników oraz wszystkich mieszkańców Krakowa do pomocy czworonogom poprzez mikołajkową zbiórkę, która potrwa do 14 grudnia.

Rozpoczęła się zbiórka darów dla podopiecznych krakowskiego schroniska. Rok temu udało się zbierać ich ponad tonę. Również tym razem liczymy na hojność / Fot. Katarzyna Maleta-Madejska

Małgorzata Kubowicz

Zapraszam wszystkie osoby, którym leży na sercu dobro zwierząt, do przyłączenia się do mikołajkowej zbiórki. Dary można przynosić do Urzędu Miasta Krakowa bezpośrednio do mojego gabinetu w godzinach pracy magistratu. W zeszłym roku, dzięki wielkim sercom i hojności wszystkich, którzy wsparli zbiórkę, zbieraliśmy ponad tonę karmy i wiele akcesoriów potrzebnych zwierzętom przebywającym w schronisku. Mam nadzieję, że w tym roku zgromadzimy co najmniej tyle samo – mówi Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa, organizator zbiórki.

Zbiórka po raz trzeci

Zbiórki karmy na rzecz Krakowskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami organizowane są w Radzie Miasta Krakowa po raz trzeci. Pierwsza odbyła się w 2019 r., na chwilę przed świętami Bożego Narodzenia. Udało się wtedy wesprzeć schronisko ponad 100 kg karmy. Kolejna, noworoczna zbiórka zakończyła się przekazaniem do KTONZ-u ponad tony karmy wraz z akcesoriami dla zwierząt. Tegoroczna zbiórka właśnie się rozpoczęła. Na dary dla psów i kotów czekamy do 14 grudnia. Można je przynosić do gabinetu Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa w Urzędzie Miasta Krakowa, pokój 205, II piętro, pl. Wszystkich Świętych 3-4.

Jak można pomóc?

– Mikołajki to czas prezentów, więc zróbmy prezent zwierzętom w schronisku. Co najbardziej przyda się psom i kotom? Dobrej jakości karma, ręczniki, koce, legowiska, zabawki czy akcesoria: smycze, obroże, miski – zachęca do udziału w zbiórce Przewodniczący Rady Miasta Krakowa.

Dominik Jaśkowiec wręczył Wojciechowi Ornatowi Nagrodę im. Stanisława Vincenza fot. OEES / Piotr Malec

Nagroda dla promotora wielokulturowości naszego regionu

Nagrodę Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Vincenza za decyzją międzynarodowej kapituły otrzymał Wojciech Ornat, właściciel i współtwórca wydawnictwa Austeria.

Łukasz Nowakowski

Nagrodę laureatowi wręczył Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa podczas VI Kongresu Open Eyes Economy Summit. Laudację wygłosił Krzysztof Czyżewski – współtwórca Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach oraz Fundacji Pogranicze. W uroczystości wręczenia nagrody Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Vincenza udział wzięli także Robert Piaskowski, pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. kultury.

Nagroda im. Stanisława Vincenza to wyróżnienie przyznawane od 2005 r. za wybitne osiągnięcia w popularyzacji kultury Europy Środkowo-Wschodniej. Jej fundatorami byli: w latach 2005–2007 Instytut Studiów Wschodnich, w latach 2008–2010 Prezydent Miasta Krakowa, a od 2011 r. nagroda przyznawana jest przez Radę Miasta Krakowa.

– Dziękujemy za Pański twórczy wkład w rozwój świadomości wielokulturowej Europy. Za ciekawe i innowacyjne brzmienie literatury, którą Pan wydaje, za umiejętne korzystanie z historii i przypomnianie o niej. Potwierdza to i umacnia istnienie wartości Europy Środkowej, ojczyzny wielu narodów i wielu kultur, o pięknej choć bolesnej historii oraz wielkim kapitale tradycji – mówił do laureata Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący RMK.

Wojciech Ornat to właściciel i współtwórca wydawnictwa Austeria, jednego z najważniejszych promotorów wielonarodowej i wielokulturowej natury naszego makroregionu. Wydawnictwo Austeria skupia się na publikacji najbardziej wartościowych prac związanych z tematyką żydowską i środkowoeuropejską, ale nie tylko. Siedziba wydawnictwa znajduje się na krakowskim Kazimierzu, w pochodzącym z końca XV w. budynku dawnej mykwy. Od początku istnienia łączy najwyższej jakości treści z unikalnym opracowaniem edytorskim. Stale poszerzająca się oferta obejmuje: literaturę jidysz, hebrajską, włoską, francuską, niemiecką, węgierską, dzieła Josepha Rotha, współczesną poezję i prozę Adama Wodnickiego. W dziale judaików ważną pozycję zajmują reprinty ksiąg Biblii Hebrajskiej w przekładzie Izaaka Cyłkowa. Unikalnym, autorskim projektem Wydawnictwa Austeria są „Książki do pisania”, które łącząc cechy notesu, zbioru cytatów i fotografii, stanowią wyjątkowy pomysł wydawniczy na skalę światową. Austeria ma w swojej ofercie także niepowtarzalne artykuły papiernicze i piśmiennicze, notesy, mapy, plakaty, karty pocztowe.

Dotychczas Nagrodę otrzymali: Tomas Venclova, Jiří Gruša, Krzysztof Czyżewski, Emil Brix, Agnieszka Holland, Tatiana Totstoj, Andrzej Stasiuk, Martin Pollack, Magda Vášáryova, Serhij Żadan, Jacek Purchla, Jarosław Hrycak, Swietłana Aleksijewicz, Krzysztof Pendercki, G. Csaba Kiss, a w 2020 r. Oleg Sencow.

Nagroda obejmuje gratyfikację finansową w kwocie 50 000 zł, statuetkę oraz prawo do używania tytułu: „Laureat Nagrody Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Vincenza”.

Patron Nagrody Stanisław Vincenz (1888–1971) jest szeroko znany w polskiej i europejskiej kulturze i literaturze jako wybitny etnograf, eseista, filozof, ceniony pisarz, autor słynnej trylogii „Na wysokiej półtoninie”. Był badaczem i wnikliwym znawcą kultury Huculszczyzny i Pokucia, organizatorem pierwszego zjazdu „małych ojczyzn” w szwajcarskim Vallamont i autorem koncepcji, zgodnie z którą nie tyle państwa, ile regionalne „małe ojczyzny” stanowią o więzi Europejczyków. Stanisław Vincenz był człowiekiem dialogu międzykulturowego i międzynarodowego.

Nagroda im. Stanisława Vincenza to wyróżnienie przyznawane od 2005 r. za wybitne osiągnięcia w popularyzacji kultury Europy Środkowo-Wschodniej.

Budujmy parkingi

Jak będzie wyglądał program budowy parkingów w oparciu o inicjatywę lokalną? Z pomysłodawcą programu radnym Krzysztofem Sułowskim rozmawia Katarzyna Maleta-Madejska.

archiwum prywatne

Krzysztof Sułowski

prawnik, radny Miasta Krakowa, przewodniczący Komisji Praworządności RMK, w latach 2003–2006 i 2010–2018 przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy XI Podgórze Duchackie. Szczególnie bliskie są mu sprawy infrastruktury, bezpieczeństwa, polityki społecznej, kultury, sportu oraz troska o pamięć historyczną

Na czym polega Pańska koncepcja programu budowy parkingów lokalnych?

Krzysztof Sułowski: Z przeprowadzonych na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa badań wynika, że brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych to dla mieszkańców jeden z dwóch głównych problemów Krakowa, choć jest to też na pewno problem ogólnopolski, dotyczący dużych miast. Dotyka wielu mieszkańców i prowadzi niestety do szeregu konfliktów społecznych. Trzeba temu przeciwdziałać, dlatego przygotowałem program budowy parkingów lokalnych w Krakowie. Opiera się on na oddolnej inicjatywie mieszkańców. To sami mieszkańcy będą mogli się zorganizować i złożyć wniosek. Muszą być to co najmniej dwie osoby, ale dopuszczamy także możliwość, aby mieszkańcy złożyli wniosek poprzez stowarzyszenie założone na potrzeby tego projektu. Wnioski mogą składać także spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. Składając wniosek, mieszkańcy muszą wnieść wkład własny w wysokości 20 proc. wartości inwestycji. Tym wkładem może być zarówno wkład finansowy, jak również rzeczowy, np. gdy dana spółdzielnia bądź wspólnota mieszkaniowa przekaze działkę pod budowę parkingu na rzecz miasta oraz z założeniem, że powstały obiekt będzie służył wszystkim mieszkańcom tej wspólnoty. Wkładem rzeczowym może być również przekazanie materiałów budowlanych lub wykonanie jakiejś usługi przy budowie. Dodatkowo dopuszczamy możliwość wkładu w postaci pracy własnej mieszkańców. Drugim założeniem programu jest znaczący wkład finansowy ze strony Urzędu Miasta. Byłoby to 80 proc. wartości inwestycji parkingowej. Oceny projektów będzie dokonywał Prezydent, oczywiście posiłkując się właściwymi do tych spraw urzędnikami. Procedura rozpatrywania wniosków opierać się będzie na wyznaczonych kryteriach. Najważniejszym spośród nich jest kryterium potrzeb danej społeczności lokalnej. Urzędnicy wezmą pod uwagę liczbę zebranych podpisów. Dodatkowym kryterium będzie liczba mieszkańców zaangażowanych w realizację projektu. Chcielibyśmy także wciągnąć w ten proces rady dzielnic, dlatego jednym z kryteriów będzie ich opinia na temat planowanej budowy, a także wkład finansowy Rady Dzielnicy. Dopuszczamy bowiem możliwość współfinansowania projektu ze środków rad dzielnic. Swoją opinię będzie mogła także wyrazić Komisja Infrastruktury RMK.

Od kiedy program mógłby ruszyć i jaki będzie jego koszt?

KS: Proponujemy, żeby w budżecie miasta na 2022 r. została zabezpieczona kwota 5 mln zł, aby program mógł ruszyć pilotażowo. Chcielibyśmy w kolejnych budżetach na stałe zaplanować środki na jego realizację.

Kto byłby odpowiedzialny za budowę parkingów?

KS: Proponujemy Zarząd Dróg Miasta Krakowa. Inwestycje parkingowe będą mogły być realizowane na terenach Gminy Miejskiej Kraków bądź Skarbu Państwa, ale znajdujące się w zarządzie danej jednostki miejskiej.

Na czym będzie polegać innowacyjność tego projektu?

KS: Tworząc program budowy parkingów lokalnych, odwołujemy się do funkcjonującego pod koniec lat 90. i na początku lat dwutysięcznych programu lokalnych inicjatyw inwestycyjnych. Dzięki niemu, zwłaszcza w dzielnicach peryferyjnych, udało się zbudować dość dużo ulic, chodników, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Ten program bardzo się sprawdził, a polegał na oddolnej inicjatywie mieszkańców, którzy sami się organizowali, tworzyli np. komitet budowy kanalizacji (na danym osiedlu), wnosili wkład finansowy. Następnie Miasto ten projekt przejmowało, dofinansowywało i właściwa jednostka miejska go realizowała. Także w ostatnich latach można wskazać szereg inicjatyw oddolnych, wnioskowanych przez samych mieszkańców, lokalnych aktywistów, radnych dzielnicowych, które na dalszym etapie działań były przejmowane przez jednostki samorządowe i zakończyły się dobrymi efektami.

Proponujemy, żeby w budżecie miasta na 2022 r. została zabezpieczona kwota 5 mln zł, aby program mógł ruszyć pilotażowo.

Po pierwsze – profilaktyka

Droga kobieto, czy robiłaś ostatnio badania kontrolne w kierunku raka piersi? Drogi mężczyzno, czy zachęcałeś swoją mamę, żonę, córkę do profilaktyki? Zdrowie. Każdy niby zdaje sobie sprawę, że jest to rzecz najważniejsza, ale nie każdy naprawdę o nie dba. A życie pisze różne scenariusze i czasami potrafi mocno nas zaskoczyć.

Rafał Komarewicz*

Za nami październik, czyli miesiąc świadomości raka piersi – nowotworu najczęściej diagnozowanego wśród kobiet i niestety najczęściej ze wszystkich kobiecych chorób nowotworowych przynoszącego śmierć. Z tych właśnie powodów najważniejszym dla nas pytaniem powinno być, jak temu zapobiegać. Bo zapobiec można – jeżeli nie samej chorobie, to na pewno śmierci z jej powodu.

Po pierwsze – profilaktyka. Samobadanie, USG piersi, badania kontrolne. Po drugie – wsparcie. Rak piersi najczęściej dotyka kobiet (choć zdarzają się również rzadkie przypadki u płci przeciwnej), ale my mężczyźni możemy przypominać o badaniach i wspierać nasze mamy, żony, siostry, przyjaciółki w profilaktyce.

Jestem szczęśliwym mężem i tatą dwóch córek. Czego najbardziej pragnę? Żeby były zdrowe i dbały o swoje zdrowie. Chciałbym, aby wiedziały, że profilaktyka może uratować im życie, że

Bieg Kobiet „Zawsze PierWsi” ma na celu promowanie profilaktyki raka piersi, a także zbiórkę funduszy na badania USG oraz pomoc kobietom już chorym / fot. archiwum prywatne

warto się badać. Chciałbym je w tym wspierać i uczyć dobrych nawyków.

Dlatego 31 października pobiegłem w Biegu Kobiet „Zawsze PierWsi”, który ma na celu promowanie profilaktyki raka piersi, a także zbiórkę funduszy na badania USG oraz pomoc kobietom już chorym. O regularnych badaniach należy mówić najczęściej, jak się da, a jeżeli dodatkowo można zrobić to w aktywny, zdrowy sposób? Brawa dla Fundacji „W biegu” za świetną inicjatywę!

Bo nie ma nic ważniejszego niż zdrowie... nasze własne i naszych bliskich. Dbajmy o siebie.

*Wiceprzewodniczący Rady Miasta Krakowa

DOMINIK JAŚKOWICZ
PRZEWODNICZĄCY RADY MIASTA KRAKOWA
ZAPRASZA

MIKOŁAJKOWA ZBIÓRKA

dla
Krakowskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami

1-14 grudnia 2021 r.

Urząd Miasta Krakowa
pl. Wszystkich Świętych 3-4
w godzinach pracy magistratu.

Dary dla czworonogów można przynosić do gabinetu Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa, pokój 205, II piętro, pl. Wszystkich Świętych 3-4.

Co najbardziej przyda się psom i kotom?

Dobrej jakości karma, ręczniki, koce, legowiska, zabawki czy akcesoria (smycze, obroże, miski).

Krakowskie dzielnice jak warszawskie?

Ankieta na temat funkcjonowania dzielnic oraz prezentacja pokazująca krakowskie dzielnice na tle jednostek pomocniczych w innych miastach wojewódzkich – te tematy zajmowały uczestników czwartego posiedzenia zespołu zadaniowego ds. Forum Przyszłości Dzielnic.

Magdalena Bartlewicz

Biuro ds. Dzielnic Miasta Krakowa zawarło umowę na przeprowadzenie ankiety dotyczącej kompetencji i funkcjonowania dzielnic miasta Krakowa. Ankieta, którą oparto na wskazówkach Biura, składa się z 24 pytań podzielonych na pięć bloków tematycznych. Dotyczą one osoby ankietowanej, rad dzielnic, dysponowania środkami przez rady dzielnic i zapisów statutów dzielnic – mówiła Natasza Kucharska, dyrektorka Biura ds. Dzielnic. Na wypełnienie ankiety radni dzielnicowi mieli czas do 30 listopada. Firma opracowująca ankietę przedstawi jej wyniki 8 grudnia podczas kolejnego posiedzenia zespołu zadaniowego ds. Forum Przyszłości Dzielnic. – Liczymy na aktywny udział w ankiecie, bo to pozwoli zebrać jak najwięcej informacji – dodaje Natasza Kucharska.

O Krakowie na tle dzielnic w innych miastach

– Kraków jest miastem szczególnym i w moim przekonaniu zasługującym na osobne regulacje ustawowe – mówił do członków zespołu zdaniowego dr Jarosław Czerw, sekretarz gminy Gościeradów i radny Rady Powiatu w Kraśniku, radca prawny, ekspert Fundacji Inicjatyw Menedżerskich w Lublinie. Specjalnie na posiedzenie zespołu zadaniowego przygotował on obszernie opracowanie, w którym szczegółowo zaprezentował dzielnice Krakowa na tle innych miast wojewódzkich pod kątem ich organizacji, funkcjonowania, finansowania, nadzoru, diet, uchwał i kompetencji. Analizą objętych zostało 16 miast wojewódzkich. W przypadku 15 z miast wojewódzkich podstawą funkcjonowania jest Ustawa o samorządzie gminnym, natomiast ustrój jednostek pomocniczych w stolicy reguluje Ustawa o ustroju miasta stołecznego Warszawy. Dzielnic ani osiedli nie mają dwa miasta – Gorzów Wielkopolski oraz Kielce, za to np. w Szczecinie funkcjonują zarówno dzielnice, jak i osiedla. – Na przykład w Poznaniu rada osiedla decyduje o wysokości przyznanej

diety lub o tym, że diety nie będą przyznawane – wyliczał dr Jarosław Czerw. Skupił się też na zasadach rządzących dzielnicami warszawskimi, które reguluje Ustawa o ustroju miasta stołecznego Warszawy. Utworzenie dzielnic w Warszawie jest obligatoryjne – to też wynika z ustawy. Warszawskie dzielnice mają pięcioletnią kadencję, a wybory do nich odbywają się łącznie z wyborami do Rady Miasta. Dzielnicę tworzy od 15 do 28 radnych, w zależności od jej wielkości.

– Analiza danych pokazuje, że choć status dzielnic Krakowa jest wyjątkiem na tle innych polskich miast, to wciąż istnieje potrzeba zmian – mówił dr Jarosław Czerw i zasugerował pójście w stronę modelu warszawskiego, tak by zreformowane dzielnice wsparły proces zarządzania

miastem. Zasugerował też zwiększenie zakresu zadań powierzanych dzielnicom, za czym powinny iść dodatkowe środki finansowe. – Kraków zasługuje na ustawę krakowską, wzorem tej warszawskiej – dodał Jarosław Czerw.

– Z pewnością dzisiejsza prezentacja powinna w kolejnych latach zmotywować nas do przemyślenia zasadności takiej ustawy dla Krakowa, biorąc pod uwagę to, co w dzielnicach krakowskich jest najlepsze, a także to, co dobrego oferuje model warszawski – mówił Szczyński Filipiak, przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnic VII Związku. Natomiast Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa dodał, że trudno będzie doprowadzić do uchwalenia takiej ustawy, gdyż wielu konstytucjonalistów stoi na stanowisku, iż byłaby niezgodna z ustawą zasadniczą. Głównie dlatego, że konstytucja mówi o tym, że podstawową jednostką podziału terytorialnego jest gmina, więc władza centralna nie może arbitralnie cedować jej kompetencji na jednostki niższego rzędu.

M.in. o tym, jak krakowskie dzielnice wyglądają na tle innych dzielnic w polskich miastach, dyskutowano podczas posiedzenia zespołu zadaniowego ds. Forum Przyszłości Dzielnic / Fot. Mateusz Drożdż

Polska Akademia Umiejętności w Krakowie przy ul. Sławkowskiej, luty 1928 / fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Gdy Stefana Buszczyńskiego zabrakło narodowi

W drugi dzień tegorocznych świąt Bożego Narodzenia minie 200. rocznica przyjścia na świat postaci niezwyklej, cieszącej się kiedyś europejską sławą, a dziś prawie zupełnie zapomnianej. Postać ta to Stefan Buszczyński – dziennikarz, publicysta, polityk, konspirator. Jeden z grona licznych polskich XIX-wiecznych postaci, które przybyły do Krakowa, aby ostatnie lata życia spędzić w duchowej i kulturalnej stolicy Polski – kraju, którego nie było wówczas na żadnej mapie.

Michał Koziot

22 grudnia 1892 r. przed krakowskimi kościołami rozlepił klepsydry zawiadaniające, że umarł: literat, historyk, członek Rządu Narodowego z 1863 r., członek Akademii Umiejętności oraz Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, Związku Narodowego Polskiego w Stanach Zjednoczonych Północnej Ameryki, Zarządu Muzeum Narodowego w Rapperswilu, Akademii w Bolonii, a przede wszystkim „niestrudzony obrońca czci i nieprzedawnionych praw Polski, siewca prawdy niosącej szczęście i wolność Narodom”. Pogrzeb Stefana Buszczyńskiego odbył się 23 grudnia i niewątpliwie był to jeden ze sławnych krakowskich pochówków. Gdy trumnę, która oczekiwała w krypcie pod kościołem ojców Pijarów, wyniesiono na zewnątrz, przemówienie wygłosił Ludomir Benedyktynowicz, powstaniec

styczniowy, wybitny artysta malarz pozbawiony obu dłoni. Trumnę nieśli kolejno weterani z roku 1863, młodzież akademicka, podkrakowscy włościanie, górale z Podhala. Przy wkraczaniu na cmentarz Rakowicki – zmarły miał spocząć w kwaterze R, zarezerwowanej dla weteranów walk o niepodległość – doszło nawet do sporu między niosącymi trumnę sokołami a byłymi powstańcami. Oczywiście druhowie odstąpili starszym kolegom prawo wniesienia trumny przez cmentarną bramę.

Obraza Moskali i historyków

Dowodem popularności zmarłego był nie tylko liczny udział w pogrzebie krakowian, a także i delegacji z wielu miejscowości, w tym spoza Galicji, lecz również wspomnienia, które ukazały się w prasie wychodzącej w zaborach austriackim i pruskim oraz polonijnej. Pisma warszawskie zachowały milczenie. Było to w zupełności zrozumiałe. Wystarczy przypomnieć, że w 1890 r., a więc na dwa lata przed śmiercią autora, ukazała się książka Stefana Buszczyńskiego nosząca tytuł „Okrucieństwa Moskali. Chronologiczny rys prześladowania potomków Słowian przez carów i moskiewski naród, od dawnych wieków do dni dzisiejszych. Przestroga historii dla południowej Słowiańszczyzny, i tak zwanych panslawistów”. Sam tytuł jasno dowodził, że autor nie zaliczał „Moskali” do Słowian. Trzeba przyznać, że nie był w tej opinii odosobniony. Pogląd ten podzielało w tamtych czasach wielu polskich oraz ukraińskich publicystów.

Po pogrzebie wspomniano, że na krakowskim magistracie wisiła czarna flaga. Nie było jej natomiast na budynku Akademii Umiejętności przy ul. Sławkowskiej. Stefan Buszczyński, choć formalnie miał status członka korespondenta Akademii, był bardzo wielkim wrogiem historyków z tzw. „szkoły krakowskiej”. Zarzucał im brak patriotyzmu oraz spotwarzanie pamięci powstania styczniowego. Swoją opinię o krakowskich historykach wyrażał nawet mową wiązaną, był bowiem Buszczyński także poetą. Warto zacytować choć mały fragment tej wierszowanej krytyki. Otóż twórcy „szkoły krakowskiej” to:

Grabarze niedołęzni z oczami sowiemi!
Nawykli patrzeć w ziemię i żyjący z ziemi!
Rychłościę przyszli myśląc, że Ojczyzna w grobie,
Chcąc sprawić huczny stypę jej wrogom i sobie!

A stosunek owych „grabarzy niedołączonych” do narodowej przyszłości miał wyglądać tak:

Dla was Rejtan, Pułascy, Kościuszko – „szaleńce”!
Padlewski, Sierakowski, Brzózka – „zapaleńce”!
Mickiewicz... „entuzjasta”! Krasiński „Marzyciel”!
A każdy patriota... to „zgubny krzewiciel
zapału”. – Mądrym tylko jest „pozytywista”.

Artysta przyjazny Krakowowi

Przed blisko 30 laty krakowski historyk Krzysztof Karol Dąbrowski pisał: „Naszkicowany przez Stefana Buszczyńskiego obraz Krakowa jest oczywiście obrazem bardzo subiektywnym i jednostronnym. Wypowiedzi tego romantycznego myśliciela zdradzają niezrozumienie galicyjskich realiów politycznych i stronnicze uprzedzenia dzielnicowe, typowe dla »Polaków z Rusi«, którzy schroniwszy swe głowy do galicyjskiego azylu, nie mogli ścierpieć innego sposobu życia i myślenia, obrzucając »galileuszki« inwektywami i w ten sposób utrwalając w powszechnej świadomości fałszywy obraz Galicji doby autonomicznej”.

Trudno nie zgodzić się z powyższym cytatem. Trzeba jednak pamiętać, że Stefan Buszczyński był postacią wybitną, publicystą na skalę europejską. Postępując się biegle kilkoma językami, a jednocześnie ukrywając swoją narodowość, potrafił zainteresować swymi przemyśleniami zarówno Napoleona III, jak i Wiktora Hugo. Jedno z jego przemyśleń powinno być szczególnie drogie krakowianom, a zwłaszcza tym, którzy są czuli na punkcie chwasty rodzinnego miasta. Otóż w 1869 r., a więc w czasach autonomii galicyjskiej, ukazała się w Krakowie książka zatytułowana „Przyszłość Austrii. Rozwiązanie kwestii słowiańskiej”. Dedykowana była „Potomkom starożytnych Słowian”. Autor, którego nakładem ukazała się „Przyszłość”, nie ujawniał swojego nazwiska. Ukrywał się pod literą „B”. Książka kosztowała 10 centów, a więc nie była zbyt droga.

Kraków stolicą narodu słowiańskiego

Już na wstępie autor oświadczał, że „Pod imieniem Austrii rozumiem dynastię Habsburgów”. Dalej pisał, że nie ma żadnego narodu austriackiego, a Austria to „Nazwa bez rzeczy, forma bez treści, czczy tytuł. Jest to raczej symbol tej dynastii”. Wspominał

Dowodem popularności zmarłego był nie tylko liczny udział w pogrzebie krakowian, a także i delegacji z wielu miejscowości, w tym spoza Galicji, lecz również wspomnienia, które ukazały się w prasie wychodzącej w zaborach austriackim i pruskim oraz polonijnej.

Habsburgom, że ciągle noszą tytuł królów jerozolimskich, choć Jerozolimy zgoła nie posiadają, oraz że będąc dynastią habsbursko-lotaryńską, nie władają Lotarynią. Co prawda absolutystyczna Austria zmieniła się w konstytucyjną Austro-Węgry, ale dwa panujące narody są tak naprawdę mniejszością. Dualistyczna monarchia jest zagrożona przez dwóch potężnych sąsiadów, czyli stale rosące w siłę zjednoczone Niemcy i Rosję. Jedynym więc dla niej ratunkiem jest przekształcenie się w federację. Zdaniem Stefana Buszczyńskiego tylko federacja „może ocalić te kraje i dynastię Habsburgów od moskiewskiego najazdu lub jakichkolwiek nieprzyjaciół”. W nowej habsburskiej monarchii – poszerzonej o ziemie słowiańskie będące dotychczas pod panowaniem moskiewskim – dominującą grupą będą Słowianie. Należy zrezygnować z ziem zamieszkałych przez Rumunów, gdyż będą oni dążyć do połączenia z Mołdawią, Wołoszczyzną i Besarabią. Bez żalu trzeba rozstać się z krajami niemieckojęzycznymi, które dążą ku Wielkiej Rzeszy. Należy nawet zrezygnować z tak miłego sercu Habsburgów stołecznego Wiednia, „naturalną bowiem rezydencją najwyższego przedstawiciela Związku narodu słowiańskiego szczeplu jest pośrodku leżący Kraków”.

Co prawda nie udało się Krakowowi zostać stolicą nowej monarchii, ale i tak powinniśmy być wdzięczni Stefanowi Buszczyńskiemu, wielkiemu fantazie i bezkompromisowemu publicyście.

Kalendarium krakowskie

1 grudnia 1981

„Dziennik Polski” donosi: „25-tonowa ciężarówka firmy Frederiks przywozła wczoraj do Krakowa dary przekazane przez mieszkańców Nijmegen, jednego z najstarszych miast holenderskich”.

2 grudnia 1904

„Nowa Reforma” donosi: „»Miłość to cygańskie dziecko« – powiada znana piosenka operetkowa i dlatego może cyganie, którzy tuż pod Krakowem rozbili obóz na błoniach miejskich, cieszą się ogólną tolerancją ze strony władz i publiczności”.

3 grudnia 1901

„Głos Narodu” informuje: „Na ofiary procesów wrzesińskich i innych gwałtów prusactwa uprasza się o taskawe składanie datków w magazynie propinacyjnym w Zwierzyńcu”.

4 grudnia 1981

aktorzy teatru Groteska oraz niektórzy krakowscy plastycy otrzymali paczki nadane w Norymberdze.

5 grudnia 1945

w „Dzienniku Polskim” ukazuje się ogłoszenie: „Pracznica chętnie pierze po domach, solidnie, szybko”.

7 grudnia 1989

„Dziennik Polski” donosi: „Studenci, producenci i dwie krakowskie redakcje – »Hasło Ogrodnicze« i »Kwiaty« – organizują przedświąteczny kiermasz kwiatowo-choinkowy połączony z wystawą stroików. Ceny choinek w doniczkach, kwiatów, m.in. gwiazdy beblejemskiej, pięknych stroików – jak zapewniają organizatorzy – atrakcyjne, dużo niższe od detalicznych w sklepach”.

Ile wart może być kapelusz?

Jest wiele dobrych powodów, aby odwiedzić Teatr Groteskę. Teraz przybył kolejny: 20 listopada odbyła się premiera „Kapelusza za sto tysięcy”, czyli... muzycznej komedii kryminalnej!

Paweł Waluś

Powieść Adama Bahdaja już od 1966 r. wpisuje się w krajobraz literatury kryminalnej i do dziś potrafi zaciekawić. Adaptacja Małgorzaty Zwolińskiej oraz Adolfa Weltschka to dzieło, które nie tylko zaintryguje fabułą, ale i przyciągnie wpadającymi w ucho piosenkami familijnymi.

Spektakl został przygotowany w 45. roku pracy reżysera i dyrektora teatru, Adolfa Weltschka. Jest to sentymalna podróż do czasów jego dzieciństwa oraz eleganckiego humoru sprzed lat.

Akcja spektaklu ma miejsce nad morzem. Jak to nad Bałtykiem pada deszcz. To jednak nie przeszkadza bohaterom, ci bowiem mają do rozwiązania fascynującą zagadkę. Widownię na pewno poruszą również niestereotypowe postacie z „Dziewiątką” na czele.

Dynamiczna choreografia i rozbudowana oprawa multimedialna sprawiają, że opowieść jest wartka i zmienna niczym najlepszy film akcji.

– „Kapelusz za sto tysięcy” jest lekturą uzupełniającą dla klas 4–6 szkół podstawowych, a w naszej inscenizacji propozycją dla całych rodzin. Jesteśmy przekonani, że zachwyci młodych widzów fabułą i iście filmowym tempem, a starszym pozwoli powrócić pamięcią do dawnych, beztroskich lat – podkreślają przedstawiciele Teatru Groteska.

Nie ma się czym martwić ten, kto przegapił premierę, bowiem spektakl będzie grany również 9, 10, 11, 12 oraz 13 grudnia. Wszelkie informacje na temat spektaklu, dat oraz godzin można znaleźć na stronie: www.groteska.pl. Zapraszamy również do zapoznania się z innymi

elementami repertuaru, bo dobrych powodów, by odwiedzić Groteskę, nie brakuje!

 Kraków

Willa Decjusza - miejsce spotkań
Villa Decius - a meeting place

Willa Otwarta!

Zwiedzaj renesansowe wnętrza
Willi Decjusza!

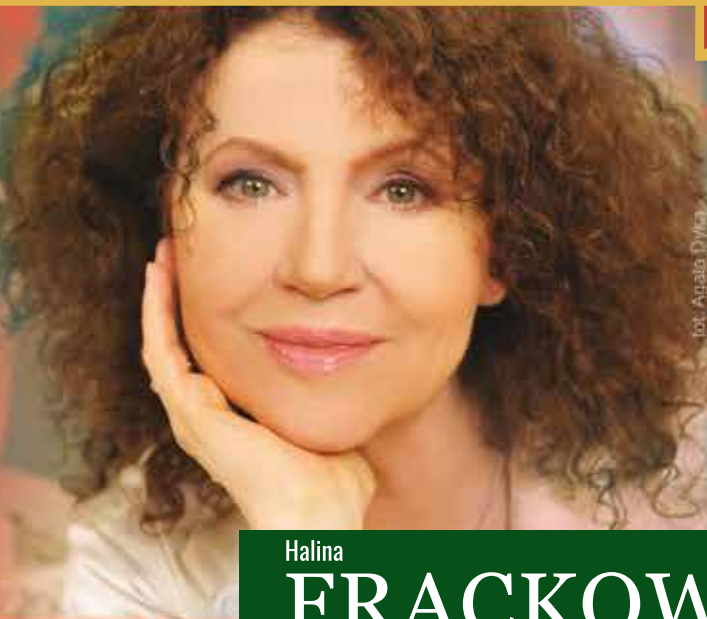
We are open!
Visit the Renaissance
palace of Villa Decius!

Aktualne godziny otwarcia dostępne na:
The opening hours available at:

www.willadecjusza.pl

 Kraków

Koncert koled

Halina

FRĄCKOWIAK

Magdalena

DURECKA

16

GRUDNIA 2021 r.

/czwartek/

godz. **17.00**

Kino Kijów
aleja Zygmunta Krasińskiego 34
Kraków

bilety:

40 zł

30 zł

dla posiadaczy
kart lojalnościowych CKP

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

 Kraków

Bagatela
odNowa

Mikołaj **GRABOWSKI**

DZIENNIKI
wg Witolda Gombrowicza

Adaptacja/reżyseria/wykonanie:
Mikołaj Grabowski
2,3,4,5/12/2021

TEATR „BAGATELA” IM. TADEUSZA BOYA-ŻELEŃSKIEGO · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

www.bagatela.pl

Foto: Uwe